

FARMÁŘSKÉ LISTY

Vydává Českomoravský svaz zemědělských podnikatelů

Speciální číslo

prosinec 2015

Farmáři – Farmářům... možnosti, praxe a osvěta ve farmaření

Projekt Farmáři – Farmářům... možnosti, praxe a osvěta ve farmaření, podpořený ministerstvem zemědělství v roce 2015, se zaměřil na sesbírání rozhovorů, které čtenáře informují o činnosti farmářů s důrazem na horské a podhorské oblasti. Jednotlivé rozhovory postupně vycházely ve Farmářských listech, elektronickém periodiku Českomoravského svazu zemědělských podnikatelů, a souborně se objevují v tomto speciálním čísle.

Jeho cílem je na základě příkladů z praxe představit činnost farmářů především z horských a podhorských oblastí a přiblížit tak jejich práci veřejnosti. Farmáři se v po-

slední době setkávají s tím, že na ně lidé pohlížejí spíše jako na příjemce dotací než jako na aktivní podnikatele, kteří se snaží rozvíjet své firmy v souladu se směřováním regionů, v nichž hospodaří.

Rozhovory poskytují informace o počátku jejich hospodaření; o tom, co jednotlivé zemědělce přimělo zapojit se do agrárního sektoru a jaká je základní charakteristika jejich podnikatelské činnosti. Ukazují jejich postoj k dotačním možnostem, nastavení společné zemědělské politiky a k Programu rozvoje venkova s ohledem na další rozvoj jejich podnikání. Farmáři rovněž sdíleli své zkušenosti

s ohledem na rodinné tradice, způsob hospodaření v sounáležitosti s přírodou a s důrazem na chov dobytka.

Většina zapojených farmářů pracuje na pozemcích zařazených do méně příznivých oblastí (LFA), kde využití půdy určují výhradně přírodní podmínky, jako je svažitost a nadmořská výška. Do těchto oblastí je potřeba rozdělit smyslně dotační prostředky, a to především kvůli udržení konkurenceschopnosti těchto zemědělců s produktivnějšími oblastmi. Rozhovory představují přístup oslovených podnikatelů k ekologickému zemědělství a welfare, který je přirozenou součástí jejich práce,

nikoli pouze možností pro získání dalších finančních prostředků. Spokojený dobytek zaručuje kvalitní produkci, kterou mohou farmáři finalizovat a primárně dodávat na lokální trhy. Farmáři v rozhovorech rovněž sdílejí své zkušenosti z produkčních oblastí, kde se naopak potýkají se suchem, nízkou úrodností půdy nebo velkou konkurencí v prodeji komodit.

Přečtení následujících stran by mělo být obohacením čtenářů o zkušenosti a různé životní osudy oslovených farmářů a inspirací k jejich dalšímu rozvoji podnikání či změně pohledu na místní farmy a jejich radosti i strasti.

Rozhovory poskytlo celkem více než dvacet osobností, které se podělily o své příběhy a zkušenosti.

Českomoravský svaz zemědělských podnikatelů (dále také svaz) je samostatnou právnickou osobou sdružující právnické a fyzické osoby, které realizují svoji podnikatelskou činnost především v zemědělské výrobě. Jednou z hlavních aktivit svazu je prosazovat rovnoprávné podmínky podnikání v zemědělství vůči ostatním podnikatelským subjektům, podporovat vznik a činnost odbytových a zpracovatelských družstev a společností a podílet se na všestranném rozvoji venkova. Svaz se dlouhodobě podílí na nevládní agrární politice a je účasten všech významných aktivit v tomto směru.

Bez dotací je soukromé hospodaření zatím nemyslitelné

První rozhovor ve Farmářských listech patří předsedovi Českomoravského svazu zemědělských podnikatelů Františku Winterovi, soukromě hospodařícímu rolníkovi a společníkovi veřejné obchodní společnosti MARWIN. Zajímalo nás, jak se mu v uvedených odlišných rolích daří, co považuje za přínosné a důležité a jakou roli hrají v jeho podnikání dotace.

Foto: archiv ČMSZP
František Winter

Jak jste se dostal k soukromému hospodaření a k práci v zemědělství?

Poté, co jsem ukončil Střední zemědělskou technickou školu v Šumperku v roce 1979, začal jsem pracovat na Státním statku Hanušovice. Zde jsem do roku 1993 vystřídal několik profesí jako agronom, zootechnik, vedoucí agronom, hlavní agronom.

V dubnu roku 1993 jsme s mým současným společníkem podali jako první privatizační projekt a 8. dubna 1993 vznikla veřejná obchodní společnost MARWIN.

Od 1. května 1993 jsme začali hospodařit na pronajatých pozemcích. Ve stejném roce jsem také začal jako fyzická osoba, tedy SHR hospodařit na pozemcích, které byly naší rodině vráceny v restitucích.

Jak jste se dostal ke spolupráci se zemědělskými či jinými spolkovými organizacemi, konkrétně pak s Českomoravským svazem zemědělských podnikatelů?

Asi to mám v povaze, ale nedokážu sedět se založenýma rukama a musím stále něco vymýš-

let a organizovat. Tak se stalo i v roce 1999, respektive v roce 2000, kdy jsme naši firmu převedli celou do ekologického režimu hospodaření a já začal aktivně pracovat ve Svazu ekologických zemědělců PRO-BIO. Díky tomuto svazu jsem se v roce 2006 dostal na pracovní cestu do Irska, kde jsem viděl metodu LEADER v praxi. Po návratu z této pracovní cesty jsem začal v našem okolí organizovat založení Místní akční skupiny Horní Pomoraví. Díky této činnosti jsem se dostal do republikového výboru národní sítě MAS a od roku 2007 jsem tomuto sdružení předsedal. Jelikož MAS patřily do resortu zemědělství, začal jsem se potkávat s ostatními nevládními organizacemi působícími ve venkovském prostoru, tedy i v zemědělství. Zde jsem poznal i zástupce ČMSZP. Do této organizace jsem vstoupil nejen na popud svého kolegy a spolupracovníka Miroslava Buchty, který byl ve svazu zástupcem za ZEAS Břežná, ale i proto, že cíle svazu byly velmi blízké i cílům našim.

Jak jste se stal předsedou ČMSZP?

Protože jsem se v roce 2014 rozhodl, že už nebudu dále pokračovat ve funkci předsedy NS MAS, přijal jsem kandidaturu na předsedu ČMSZP. Na valné hromadě jsem byl následně zvolen. Svaz jako takový má svou historii, letos oslaví 25 let své existence. Vedení takovéto organizace se pro mne stalo velkou výzvou.

Kolik lidí zaměstnáváte? A jaký je obrát vaší firmy?

O rodinnou farmu se starám sám, nemám žádného zaměstnance. Firma MARWIN má 31 zaměstnanců, hospodaříme na 920 hektarech. Chováme skot, zhruba 550 kusů zvířat, z toho 300 kusů základního stáda krav (plemene červená straka). Dále chováme 70 ovcí a jsme největším chovatelem koní plemene welsh cob v České republice, momentálně jich máme 80.

Vyznáte se v systému SZP a PRV? Zpracováváte žádosti o dotace sám, nebo se spoléháte na školené kolegy?

Upřímně, kdybych řekl, že se v systému SZP vyznám, tak bych byl génius, což opravdu nejsem. Můžu říci, že se v SZP dá orientovat. Co se týká PRV, zde naše firma plně využívá kapacity MAS Horní Pomoraví při zpracovávání dotací. O základní dotace, respektive přímé platby si žádám sám klasickou jednotnou žádostí. Nebudu komentovat nový systém, protože by to bylo na dlouhé povídání. Čas snad ukáže.

Víte, na co má farmář nárok a jakým způsobem může své hospodaření udržitelně provozovat? Využíváte poradenství KAZV?

V naší legislativě je zakotvena klauzule, že na dotace není právní nárok. O co si může zažádat, ví každý, kdo hospodaří. Jsme schopní poradit si mezi sebou stejně jako novým, začínajícím kolegům. KAZV využívám, respektive až letos bylo zemědělcům nabídnuto, že mo-

Foto: archiv ČMSZP

hou zaměstnanci SZIF také radit, ne pouze kontrolovat a proplácet. Po dlouhé době musím Regionální odbor SZIF Olomouc pochválit, protože při přijímání žádostí se ke všem chovali korektně a vstřícně. Byli schopní a ochotní poradit se vším, s čím se na ně zemědělci obrátili.

Jak lze podle vás vytvořit udržitelný systém hospodaření v kombinaci produkce, výroby a doplňkových činností ve venkovském prostoru?
Co to je udržitelný systém?

Pokud se zemědělci budou zabývat jen základní činností a tím také jen prvovýrobou a nebudou finalizovat své produkty, tak se obávám, že to udržitelné není. Už tak někteří musí čelit napadání veřejnosti, že nic nevyrábí a jen pobírají finanční prostředky. Bohužel i na tom je trochu pravdy. Není farmář jako farmář. Každý by si měl najít nějaký finalizační proces své prvovýroby, a pak si myslím, že je schopný se nějakým způsobem uplatnit na trhu. Pokud se budou dotace na zemědělskou prvovýrobu snižovat, tak to je jediný způsob, jak najít zdroj financování. S tím

souvisí zmíněná spolupráce. Není důležité, aby měli všichni všechno, ale je potřeba vyjít si vstříc a chtít a umět si pomoci.

Je vaše hospodaření udržitelné i bez dotací?

Obávám se, že v současné době určitě ne. Nehledě na to, že bez dotací bychom byli oproti ostatním zemědělcům ve velké nevýhodě a nebyli bychom konkurenceschopní.

Jak aktivně hospodaříte?

Na mé soukromé výměře je to spíše hobby činnost. Firma MARWIN se však na finalizaci zaměřuje. Před třemi lety jsme se rozhodli postavit porážku a bourárnu masa. Šli jsme do toho bez dotací z PRV. Na modernizaci jsme pak dostali nějaké finanční prostředky prostřednictvím metody LEADER, tedy od MAS Horní Pomoraví na strojní vybavení, celkem to bylo 600 tisíc korun.

Využil jste diverzifikaci činností zemědělských podniků za účelem získání nových zdrojů příjmů?

V rámci diverzifikace jsme jeden čas provozovali penzion se zaměřením na agroturistiku. Využili jsme koně, ale náš chov je opravdu spíše chovem, než abychom provozovali jezdecký sport. Proto jsme od tohoto typu podnikání odstoupili a penzion jsme prodali. Podobnou činnost zatím nechceme provozovat.

Snažíte se maximálně využít dotační prostředky? Jaké projekty jste realizoval?

Na rovinu, získat dotaci není zase tak jednoduché, protože na všechna kola a vyhlášené výzvy je velký přetlak žádostí. V minulém období, a v novém to bude asi ještě přísnější, byla navíc velice náročná administrace dotace. Byrokracie je pro nás limitující, proto dotace tolik nevyužíváme. Nebyli jsme však pasivní. Naším úspěchem bylo, že jsme v prvních dotačních výzvách získali dotaci ve výši 50 procent na zemědělskou techniku. Přes MAS jsme získali dotace na dvě haly skladu krmiv, poté na již zmiňované vybavení technologií jatek a bourárny.

Jak náročné je ekologické hospodaření a jaký význam má welfare v praxi?

Ekologicky hospodaříme od roku 1999, tehdy však pouze v rámci poloviny firmy. Od roku 2000 je v ekologickém režimu celá firma. Ekologické je i moje vlastní podnikání. Je to jediná udržitelná forma hospodaření v naší oblasti, podhůří Jeseníků. Díky tomu, že nevyrábíme žádné zemědělské komodity rostlinného původu, pouze seno a travu na senáž, nám tento způsob hospodaření vyhovuje. Welfare je zázračné slovíčko a někdy se pod něj dá schovat cokoliv. My se snažíme, hospodaříme co nejvstřícnějším přístupem v harmonii s přírodou.

Jak vypadá váš běžný den na farmě?

Díky tomu, že jsem se „zbavil“ téměř všech funkcí, které jsem měl, jsem momentálně hlavně otcem rodiny a farmářem. Doma jsem mnohem více a den je jiný než v hektickém období. Funkci předsedy ČMSZP vykonávám právě s ohledem na svou roli otce a farmáře. ●

V mladých lidech vidím především přínos

Že může podnikatel v zemědělství udělat něco pro společnost, nemusí být nic zvláštního. Lubomír Burkoň, majitel firmy FARMERS, dlouhodobý člen ČMSZP a také jeho bývalý předseda, se rozhodl pro neobvyklý dar veřejnosti. Na svém pozemku nechal vybudovat kapličku, která slouží všem, kdo se v ní chtějí zastavit.

Foto: archiv ČMSZP
Lubomír Burkoň

Proč jste se rozhodl nechat vystavět kapli?

Mým koníčkem je historie. Vyčetl jsem, že dříve sedláci, ať už bohatí, nebo chudí, stavěli před svými statky boží muka nebo kaple. Nejvíce mne zaujalo, že se vybudované stavbě říkávalo „pro budoucí“. Bylo tím myšleno pro budoucí generace. To, aby se chovaly velmi uctivě k půdě a vážily si jí, protože je základním zdrojem naší obživy. Připadá mi to stále velmi důležité. Proto jsme společně s mými kolegy nechali před naší farmou Voletiny postavit kapli.

Kapli jste nechal zasvětit svatému Václavovi. Proč jste se rozhodl právě pro něj?

Jsem Čech a hrdě se k tomu hlásím. Svatý Václav je patronem Čechů. Obrovský zájem lidí, který jsme zaznamenali, mě utvrdil v tom, že to byl dobrý nápad a že tato kaple bude sloužit lidem dobré vůle. Její hlavní motiv, kříž projmutý do kamenného zdiva, odkazuje na legendy o dvojím zázračném zjevení zářícího kříže nad svatým Václavem. Tvar kaple volně naznačuje obrys rotundy svatého Víta, kterou nechal vystavět na Pražském hradě. Reliéfy na obětním stole jsou připo-

menutím Václavova vlastnoručního pěstování a zpracování obilí a vinné révy pro svaté přijímání.

Kdy jste začal podnikat v zemědělství a proč?

Společnost jsme založili v září 1991. O dva roky později jsme zpracovali konkurenční privatisační projekt na odprodej kompletního závodu státního statku v Trutnově, který nám vyšel. Osobně sedláčím již čtyřicet pět let a vlastně ani nic jiného neumím. Škoda, že se už u nás selský stav, ke kterému se hrdě hlásím, neuznává tolik jako v minulosti. V mém případě se nejedná o rodinnou tradici, ani nepocházím ze zemědělského prostředí. Ale v mládí u babičky na vesnici, a to hlavně o prázdninách, jsem si oblíbil těžkou, ale krásnou práci v zemědělství. Po základní škole jsem začal studovat střední zemědělskou školu v Chrudimi, obor mechanizátor s maturitou. Po maturitě jsem nastoupil do zaměstnání na státní statek v Trutnově a od roku 1973 zde bez přestání hospodařím. Mám rád svobodu a volnost, svoji odpovědnost v rozhodování a možnost být nezávislý. To mi podnikání umožňuje.

Foto: archiv ČMSZP

Foto: archiv ČMSZP

Pracuje ve firmě ještě někdo z vaší rodiny?

Zatím ne. Moje rodina si o mně několikrát myslela, že jsem blázen. A nejen ona. Ale všichni v rodině mi byli vždy velkou oporou. Musím se přiznat, že se s nimi o svých podnikatelských aktivitách příliš neradím, protože je nechci zatěžovat svými, někdy bláznivými, nápady. Moje dcera se teď rozhodla se k nám přidat. Mám z toho velkou radost.

Koho zaměstnáváte?

Rád zaměstnávám mladé lidi, protože jsou vždy velkým přínosem a dobrým motorem firmy. Já jsem rád, že moje společnost je životaschopná a že dokáže reagovat na negativní vnější problémy. Jsem schopný postarat se o své zaměstnance a v neposlední řadě se rozvíjet po všech stránkách. Je zapotřebí nekonečné odříkání, tvrdé loptění a hlavně poctivá práce.

Jak vidíte budoucnost zemědělství?

Věřím tomu, že se řada lidí, když dospějí do určitého životního stadia, začne ohlížet a přemýšlet, zda je jejich život něčemu zasvěcen a co tady po nich vlastně zůstane. K těmto otázkám jsem dospěl v okamžiku, kdy do našich společností přišli na řídicí pozice noví, mladí lidé, inženýři

a magistři. Tou nejlepší zprávou pro mě je, že se naše dcera chce zapojit do spolupráce s těmito mladými lidmi a společně pokračovat v započatém díle.

Co bylo pro vás osobně v podnikání nejtěžší?

Asi na samotném začátku rozhodnutí jít do toho naplno s vědomím velkých osobních závazků, ale s cílem splnit si svůj sen. Každý den musí člověk pomýšlet na nejistotu v budoucnosti, především ve vazbě na současné dění v evropském zemědělství. Ale věřím tomu, že když se člověk své věci oddá naplno a přijímá radosti i strasti, které přináší, vždycky se to dá zvládnout. ●

Foto: archiv ČMSZP

Svobodný sedlák postavil svatováclavskou kapli

Plnit si své sny není v dnešní době ničím neobvyklým. Někdo cestuje, jiný nakupuje a někdo třeba postaví kapličku. Lubomír Burkoň, majitel firmy FARMERS, dlouhodobý člen ČMSZP a také jeho bývalý předseda, si svůj sen vybudovat duchovní stavbu splnil.

„Osobně sedlácím již čtyřicet pět let a vlastně ani nic jiného neumím. Mým koníčkem je však historie. Škoda, že se už u nás selský stav, ke kterému se hrdě hlásím, neuznává tolik jako v minu-losti. Vyčetl jsem, že dříve sedláci, ať už bohatí, nebo chudí, stavěli před svými statky boží muka nebo kaple. Nejvíce mne zaujalo, že se vybudované stavbě říkávalo pro budoucí. Bylo tím myšleno, aby se budoucí generace chovaly velmi uctivě k půdě a vážily si jí.

Je přece základním zdrojem naší obživy. Proto jsme společně s mými kolegy nechali před naší farmou Voletiny postavit tuto kapli,“ vysvětlil Burkoň.

Kaple je zasvěcena svatému Václavovi, českému knížeti a světcí, patronovi Čech a Moravy, který moudře spravoval naši zem v 10. století. „Jsem Čech a hrdě se k tomu hlásím. Svatý Václav je patronem Čechů,“ vysvětlil svou volbu svobodný sedlák. „Obrovský zájem lidí, který jsme zaznamenali, mě utvrdil v tom, že to byl dobrý nápad a že tato kaple bude sloužit lidem dobré vůle,“ dodal.

Lidé si obvykle kapličku představují jako bílou stavbu se svatým obrázkem uvnitř, ale nic

takového tady nečekejte. Zdejší svatostánek má moderní vzhled. Jde o kamenný půlválec, rozdělený zlatým křížem, v jehož srdci se nachází červené sklíčko, které mění barvy podle svitu slunce. „Je to výrazný prvek, který v kapli zaujme již na první pohled. Doplnuje ho linka červených dlaždic, linoucí se po zemi ve směru ven z kaple, jejíž součástí je text ze svatováclavského chorálu,“ popisuje stavbu její budovatel.

Stavbu navrhla firma ATELIER TSUNAMI. „Hlavní motiv kaple, kříž projmutý do kamenného zdiva, odkazuje na legendy o dvojím zázračném zjevení zářícího kříže nad svatým Václavem. Tvar kaple volně naznačuje obrys rotundy svatého Víta, kterou nechal vystavět na Pražském hradě. Reliéfy na obětním stole jsou připomenutím Václavova vlastnoručního pěstování a zpracovávání obilí a vinné révy pro svaté přijímání,“ popisuje firma na svém portálu. Samotnou realizaci pak provedla společnost REPARE TRUTNOV s. r. o.

Nová kaple se dočkala slavnostního vysvěcení a předání k užívání všem lidem dobré vůle v pátek 25. září. Slavnostní setkání pod širým nebem u pří-

Foto: archiv ČMSZP

ležitosti vysvěcení novostavby bylo zahájeno ve dvě hodiny odpoledne. „Věřím tomu, že se řada lidí, když dospějí do určitého životního stádia, začne se ohlížet a přemýšlet, zda je jejich život něčemu zasvěcen a co tady po něm vlastně zůstane. K těmto otázkám jsem dospěl v okamžiku, kdy do našich společností přišli na řídicí pozice noví, mladí lidé, inženýři a magistři. Tou nejlepším zprávou pro mě je, že se naše dcera chce zapojit do spolupráce s těmito mladými lidmi a společně pokračovat v započatém díle,“ řekl ve svém úvodním proslovu Lubomír Burkoň.

Přivítal přítomné, jmenovitě biskupa a generálního vikáře královéhradecké diecéze Josefa Kajneka, starostu města Trutnova Ivana Adamce a místo-

starosty Tomáše Hendricha a Hanu Horynovou. Uvítal také své přátele, rodinu, kolegy a kamarády. Pozvání na svěcení přijaly na dvě stovky lidí, kteří společně strávili odpoledne a tím také oslavili výročí 24 let od založení firmy FARMERS.

Lubomír Burkoň poděkoval za poctivou a dokonalou práci architektovi Michalu Ježkovi. Mimo jiné za jeho osobní přístup a za velice dobrý odhad, jak uchopit myšlenku na takovou kapli a udělat z ní jedinečnou stavbu. „Kaple byl nápad, který vyplynul z diskuze, co chceme a jak by to mělo vypadat. Pro mne to není klasika, ale něco, co snad všichni ocení. Je opracována do nejmenších detailů, za což jsem realizátorům vděčen,“ řekl Burkoň.

Foto: archiv ČMSZP

Biskup Josef Kajnek před celebrací svatováclavskou mší kapli pochválil. „Dnes už nemůžeme stavět barokní kapličky. Každé umění charakterizuje dobu a jsem rád, že jsou mecenáši, kteří dávají práci umělcům a kumštýřům,“ ocenil moderní sakrální architekturu.

Po ukončení svatováclavské mše se přítomní mohli se stavbou více seznámit, popovídat si s autorem architektonického návrhu nebo jen tak posedět za příjemného slunečního odpoledne u dobrého občerstvení.

Pokud budete mít cestu kolem, využijte posezení, výhledu a klidu k odpočinku.

„I při putování po cyklostezkách si člověk potřebuje odpočinout. Když je někde něco hezkého jako tady, tak si opřou kolo, dají si svačinu a řeknou si, že třeba

na něco tak hezkého nenarazili. Potěší se a zaspívají si svatováclavský chorál nebo se pomodlí,“ řekl na závěr Kajnek.

Stavba se nachází na cyklotrase 4084 (Trutnov – Voletiny – Babí). ●

Volně zpracováno podle informací z webových stránek Trutnovinky.

Foto: Miloš Šálek

Ekologické zemědělství je směrem budoucnosti

Přemysl Čech hospodaří na Zábřežsku a hrdě se hlásí k ekologickému způsobu zemědělství. Představuje pro něj přirozený způsob hospodaření, kterému se věnuje již více než 10 let. Kromě šetrného zacházení s půdou vnímá přínos ekologického způsobu podnikání také v tom, že se produkty zpracovávají lokálně v rámci jednoho regionu.

Kdy jste začal podnikat?

Od rodičů jsem dostal na Zábřežsku několik hektarů půdy, kde jsem s rodinou začal hospodařit v roce 2000. Vůbec prvním počinem bylo postavení pastevního areálu pro ovce.

Směřoval jste k zemědělství už od mládí?

Ano. Vystudoval jsem Mendelovu zemědělskou a lesnickou univerzitu v Brně.

Jak vypadá vaše hospodaření dnes?

V současnosti mám 170 hektarů. Z toho 150 hektarů tvoří orná půda, kde pěstujeme špaldu, pohanku, luskoviny a speciální plodiny. Zbytek jsou louky a pastviny, kde chováme zhruba dvě stovky bahnic.

Kolik lidí zaměstnáváte?

Celkem mám dva zaměstnance.

Jaké byly počátky vaší spolupráce se zemědělskými či jinými spolkovými organizacemi?

S neziskovým sektorem spolupracuji dlouhodobě, má to návaznost také na moji práci před založením hospodářství. Ke spolupráci s MAS mě přiměla lokální působnost, kterou podporuji. V MAS figuruji jako zakladatel a působím rovněž v jejím programovém výboru.

Dále jsem spolupracoval se Společností mladých agrárníků, byl jsem členem prezidia. No a nakonec jsem se zapojil ještě do PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců, kde jsem působil jako zaměstnanec. Zde jsem se poprvé setkal s projekty. Dnes ve svazu působím jako místopředseda. Funkce v orgánech jsou časově náročné, ale zase přinášejí spoustu zkušeností a informací.

Vyznáte se v systému SZP a PRV? Zpracováváte si žádosti sám?

Dříve jsem se vyznal, mělo to návaznost na mou práci a účast v organizacích. Postupně s ohledem na dynamickou změnu se v nich už tolik neorientuji. Žádosti o dotace si zpracovávám sám, jednotnou žádost i PRV.

Víte, na co má farmář nárok a jakým způsobem může své hospodaření udržitelně provozovat?

Informace si umím vyhledat nebo využívám MAS jako zdroj informací a pro možnou konzultaci realizace mých podnikatelských záměrů.

Využíváte aktivně dotace? Jaké projekty na rozvoj svého podnikání jste realizoval a z jakých fondů?

Dotace jsem využil poprvé v roce 2004 na pořízení strojů,

konkrétně na traktor a secí kombinaci. Další rok jsem si pořídil pícní linku skládající se z obrabeče, shrnovače, baličky a sekačky. Potom jsem také pořídil lesnickou techniku z vybavení provozoven, tedy pásovou pilu. V programu LEADER jsem požádal a uspěl na pořízení plecích brán a rekonstrukci skladu zemědělských komodit a na nákup několika strojů.

Je vaše hospodaření teoreticky udržitelné i bez dotací?

Teoreticky ano, protože z 80 % nejsem závislý na příjmech z dotací jako hospodář na kopcích. Moje produkce pochází hlavně z rostlinné výroby v BIO produkci. Ovce jsou jen doplněk na maso.

Uvažoval jste o finalizaci vašich produktů?

O finalizaci jsem zatím neuvažoval, jde o to, že bych musel navýšit počet zaměstnanců.

Foto: archiv ČMSZP

Využil jste diverzifikaci nezemědělských činností zemědělských podniků za účelem získání nových zdrojů příjmů?

Diverzifikaci jsem využil s ohledem na vlastnictví lesních pozemků, kdy jsem z dotace pořídil již zmiňovanou pásovou pilu. Prodáváme produkty z lesa, ovšem v minimálním množství. Plánuji ale agroturistiku, na farmě mám nevyužitě budovy.

Poradíte, jak vytvořit udržitelný systém hospodaření v kombinaci produkce, výroby a doplňkových činností ve venkovském prostoru, a to včetně spolupráce?

To, na co se ptáte, je přesně systém ekologického zemědělství. Produkce speciálních a regionálních plodin na orné půdě ve vazbě na lokálního nebo místního zpracovatele. Pro mne je to PRO-BIO Staré Město, které je mým jediným odběratelem rostlinné výroby. Do budoucna je ekologické hospodaření jedinou perspektivou, pokud chceme mít náš region zelený. V loňském a v tomto roce připravujeme strategii místní akční skupiny a jeden z hlavních pilířů v našem regionu představuje zaměření se na ekologickou produkci.

Jak náročné je ekologické hospodaření?

Ekologické zemědělství je normální způsob hospodaření a pro naši farmu také jediný možný způsob hospodaření, takže nás nezatěžuje. Od roku 2003 jsem začal přecházet na ekologické zemědělství. Celá farma je v ekologii od roku 2007. Pozemky v LFA mám jen velmi okrajově, ale pro přechodné území je toto optimální systém hospodaření. Po takovéto produkci roste poptávka a zároveň nezatěžujeme životní prostředí. Pak není problém s tím, že by v půdě chyběly mikroorganismy a živiny.

Jaký význam má welfare v praxi?

Welfare jako myšlenka je nám vlastní, chováme plemeno ovčí, které je adaptované na celoroční chov venku. Ke zvýšení komfortu přispívá výstavba přístřešků.

Jak vypadá váš běžný den na farmě?

Na farmě bydlím, takže je pro mě hospodaření každodenní záležitostí. Zastávám jak administrativu, tak práci na polích. ●

Možná by pomohlo zrušit všechny dotace

Na rodinné farmě v Kralici na Hané pracuje Jan Gottvald spolu se svým dědou a ženou. Jejich firma Kralický dvůr s. r. o. se zaměřuje na rostlinnou i živočišnou prvovýrobu. Mladý hospodář zdůraznil, že zemědělství se podle něj musí ztržnit.

Foto: archiv ČMSZP

Představíte nám svoje hospodaření?

Máme rodinnou farmu, kterou v roce 1993 až 1994 děda zprivatizoval a na které jsem vyrostl. V současnosti jsem ji z většiny převzal jako jednatel, ale stále pracujeme oba.

Když jste na farmě vyrůstal, počítal jste s tím, že budete farmařit?

Mám vystudovanou Střední zemědělskou školu v Olomouci za účelem udržení rodinné farmy, takže ano, určitě jsem s tím vždy počítal.

Jak probíhá vaše hospodaření, na co se zaměřujete?

Farma je zaměřena na rostlinnou a živočišnou prvovýrobu. Pěstujeme obiloviny, řepku, cukrovou řepu, kukuřici a píce. V loňském roce se nám podařilo vysoutěžit údržbu části travnatých ploch na letišti v Přerově, zařazených v TTP, ze kterých získáváme seno

pro dobytek. Celkem hospodaříme na 301 hektaru. Z toho činí obiloviny 130 hektarů, řepka 20 hektarů, řepa 20 hektarů, vojtěška 25 hektarů a 30 hektarů kukuřice. Dále chováme 250 kusů dobytka. Kvůli současné situaci na mléčném trhu přecházíme z ryze mléčného plemene Holštýn na Čestr, který má kombinovanou užitkovost, díky níž dosahujeme lepších mléčných složek a zmasilosti zvířat i za cenu nižšího nádoje.

Kolik lidí zaměstnáváte? Jaký je obrat vaší firmy?

V sezóně zaměstnáváme až patnáct lidí včetně brigádníků. Obrat firmy se pohybuje kolem čtyřiceti miliónů korun.

Jak vypadaly počátky vaší spolupráce s ČMSZP, případně s jinou organizací?

Děda byl mezi zakladateli svazu, já jsem pak převzal členství v něm společně s farmou.

Jak jste se dostal do předsednictva svazu?

Kolegové chtěli vedení omladit, navíc reprezentuji jižní část Olomouckého kraje.

Vyznáte se v systému SZP a PRV?

Celkem se v těchto pravidlech orientuji. Nejhorší jsou podmínky udržitelnosti třeba v živočišné výrobě nebo v případě investic zase návratnost. Při podnikatelském záměru vím, co si najít, ale musím přemýšlet nad rentabilitou nákladů.

Máte na dotace školené kolegy? Nebo si žádosti zpracováváte sám?

Jednotnou žádost si zpracováváme sami, ale projekty po neblahých zkušenostech zadáváme. Současně spolupracujeme s MAS Prostějov venkov, která sídlí u nás v obci. Figurujeme v ní jako zakladatelé a partneři, i když jsme přes program LEADER dosud nečerpalí. V rámci jeho nové strategie vymýšlíme plány. Je nám sympatické, že dbá na místní znalost a dopad projektů.

Foto: SOME Jindřichův Hradec

Je vaše hospodaření teoreticky udržitelné i bez dotací?

Bez dotací rozhodně není udržitelná živočišná výroba. Přemýšleli jsme už i o tom, že zrušíme dojný skot a pořídíme do stájí masné kusy kvůli dodržení zatížení DJ na hektar orné půdy. Obecně zatím hospodaření hodnotím jako udržitelné. Naše sklizeň se dá prodat, otázka je za jakou cenu. S cenou mléka nikdo moc nehne. Možná by pomohlo zrušit všechny dotace všem v celé EU, maximálně ponechat nějaké příspěvky třeba na LFA oblasti za jejich udržování, ale ne striktně na plochu a kus dobytka. Je potřeba zemědělství ztržnit. Dále je špatné dotovat dovážené komodity, které si dokážeme vypěstovat, vychovat i zpracovat sami v daleko vyšší

kvalitě, než co se na pultech nadnárodních řetězců mnohdy objevuje za někdy až dumpin-
gové ceny.

Využíváte aktivně dotace? Jaké projekty jste realizovali, případně z jakých fondů?

Z Programu rozvoje venkova jsme čerpali například na hnojiště se šestiměsíční kapacitou skladování, boudičky pro telata, rozdrůžovač balíků a ventilátory ve stájích. Peníze z PGRLF jsme využili na nákup techniky, konkrétně na traktor a lis. Z titulu ministerstva životního prostředí na snižování emisí čpavku jsme pořídili teleskopický manipu-
látor.

Plánujete diverzifikaci svého hospodářství za účelem jeho rozvoje?

Uvolnila se nám jedna budova s vhodným zázemím, tak přemýšlíme o finalizaci, přesněji o vlastním zpracování mléka. Potenciálně by se dala realizovat i agroturistika, ale to až v dlouhodobém výhledu.

Jaký má pro vás význam welfare v praxi?

Letos jsme dotace na welfare využili na dojně krávy, konkrétně na větší plochu lehacích boxů a insekticidní postřik. Splnit podmínky welfare bylo pro nás již jen vylepšením stávajících podmínek.

Jak vypadá váš běžný den na farmě?

Jsem z oblasti střední Hané. Na farmě doslova bydlím se svou ženou, která se mnou zde také pracuje, takže farma je pro nás každodenní záležitostí. S kolegou agronomem denně vycházíme z aktuálního stavu počasí při rozdělování prací na poli nebo v areálu a nejbližší předpovědi počasí pro vhodnost například sklizně, aplikace prostředků na ochranu rostlin nebo jiných operací na poli. Při mokré variantě se věnujeme opravám a údržbám strojů a zařízení v areálu, kterých je ve spojení s živočišnou výrobou stále dost. Moje činnost se ve většině případů týká jednání s obchodními partnery, úřady a namátkových kontrol zaměstnanců. ●

Každý zákazník si najde svou chuť sýru

Michal a Soňa Hrdličkovi mají život skoro jako z pohádky. Hospodaří, co to jde, tradičním způsobem ve vesnici Brníčko se zříceninou hradu, kde se pasou jejich ovce. Z jejich a z kravského mléka vyrábějí sýr, chovají koně a cvičí psy. Krom toho mají větší než malé množství dětí. Jak sami říkají, život a práci na statku si zvolili jako svůj životní styl a bylo to podle nich dobré rozhodnutí.

Jak vypadá vaše hospodaření na farmě?

Michal: V Brníčku hospodaříme již osmým rokem. Raději než ovčí farma říkáme našemu podniku ovčí statek. Máme rádi tradiční život na vesnici, baví nás dělat rukama jídlo tak, jak se vyrábí už po mnoho generací. A největší odměnou pro nás nejsou ani peníze, ani žádná ocenění, ale to, když zákazníkům náš sýr chutná. Baví nás potkávat se s různými lidmi, obohacuje nás to. A taky nás těší být s našimi dětmi, navzájem se vychováváme, pomáháme si a smějeme se.

Věděli jste vždy, že budete hospodařit, nebo zasáhl osud?

Michal: Vyučil jsem se bačou na zemědělské škole v Nečtinách, šel jsem na vojnu a po ní do světa. Dost dlouho a daleko jsem se toulal. Navštívil jsem Německo, Rakousko, Nový Zéland, Austrálii. V zahraničí jsem nasbíral cenné zkušenosti a nakonec jsem se vrátil z rodinou hroudu, koupil jsem statek a tam jsem se usadil nejdříve sám. Poté, co jsem potkal Soňu, založili jsme rodinu. Nebýt jí, šlo by všechno mnohem pomaleji a hůř. Díky všem okolo a jejich velké pomoci na statku uděláme řadu práce.

Soňa: Jsem holka z vesnice, vystudovala jsem speciální pedagogiku. Žádnou předchozí praxi jsem neměla, prostě dělám rukama a život na farmě mi vyhovuje díky různorodosti práce, která na nás každý den čeká. Mám zahrádku, děti, vyrábím sýry a svým velkým koníčkem je práce s vlnou. Nejvíce nám vyhovuje to, že jsme svými vlastními pány.

Jak vypadá vaše hospodaření?

Soňa: Na statku chováme ovce, krávy, koně, prasata, drůbež a psy.

Michal: Na 40 hektarech chováme dojnou ovce francouzského plemene Lacaune, dojnou krávu Brown Swiss, masné krávy a koně. Z vlastního nepasterovaného mléka vyrábíme tradičními způsoby sýry. Při práci s dobytkem používáme ovčácké psy plemene border kolie, které cvičím. Že je na statku vše tak, jak to „bývalo dříve“, se všichni mohou přesvědčit osobně. Sýry prodáváme „ze dvora“ a při té příležitosti nabízíme prohlídku statku i zvířat. Dále chováme plemenné berany, které prodáváme jako dobrý genetický materiál třeba na Slovensko.

Soňa: Vyrábíme ovčí a kravské produkty. Máme čerstvé, uzené, pařený sýr a brynzu

dle slovenských tradičních receptur a zrající sýry italského typu. Letošní novinkou je sýr s plísní na povrchu typu camembert, zvaný Bača v kožuchu. Vyrábíme je ručně z nepasterovaného ovčího a kravského mléka. Ovčí mléko neodtučujeme, obsahuje v průměru 6 – 10 % tuku, kravské ale ano. Díky tomu můžeme vyrábět domácí máslo.

Michal: Ovce dojíme od Velikonoce do Dušiček, krávy celoročně. Zrající sýr probíhá pomocí přirozených mléčných kultur. Čerstvě vyrobené sýry tak chutnají smetanově, naslázle a po čase se jejich chuť mění na kyselou, tu svou si tak jistě najde každý zákazník. Naše zrající sýry jsou specialitou vyráběnou podle italského receptu. Zrají v našich sklepech minimálně tři měsíce. Naše výrobky vozíme na farmářské trhy do Olomouce, Šumperka nebo Šternberka a do farmářských prodejen v Šumperku, Olomouci, Brně či Ostravě.

Kolik lidí zaměstnáváte a jaký je obrát vaší firmy?

Zaměstnáváme tři lidi a spoustu brigádníků.

Jak vypadaly počátky vaší spolupráce se zemědělskými či jinými spolkovými organizacemi?

Soňa: S místní akční skupinou jsme se seznámili při hledání dotačních možností na rozvoj našeho podnikání. Jedna věc je koupit statek a splácet hypotéku, druhá věc jsou investice a modernizace provozu. MAS nám doporučili ostatní zemědělci. Vyšlo nám několik projektů, tak jsme se spoluprací velice spokojili.

Místní akční skupiny podporují regionální značky. Jste držiteli certifikátu JESENÍKY originální produkt®. Je to pro vás přínos?

Soňa: Získání této značky, rozvoj výroby sýrů a prodej na farmářských trzích šly ruku v ruce, takže jsme využili této publicity. Jsme rovněž držiteli ocenění Regionální potravina Olomouckého kraje, což je pro nás výhodné, pokud se chceme zúčastnit celorepublikové prezentace a propagace našich výrobků. Dostaneme se tak na víc zajímavých prodejních a propagačních akcí. Poptávka po našich produktech se zvýšila i díky krátkému videu na Youtube, jehož natočení jsme obdrželi jako odměnu. Zákazníci nás tak snadno najdou.

Jaká je tady v Brníčku spolupráce s obcí?

Michal: Dobrá, naše ovce vypásají okolí hradu Brníčko, kam by se jinak technika nebo lidé těžko dostávali.

Soňa: Koníčkem mého muže jsou projíždky s koňmi. Občas si tak vyrazíme, buď s rodinou, návštěvami na hrad nebo dokonce až na trh do Olomouce. Michal takto rád ukazuje tradiční způsob života. Bereme to jako i propagaci pro obec a místní hrad.

Využíváte dotace? Zpracováváte si žádosti a evidenci sami?

Soňa: Dotace využíváme, ale na jejich zpracování a vedení máme zkušenou a šikovnou paní. My se raději věnujeme výrobě sýrů.

Michal: Jsem vděčný za „holky“ z MAS Horní Pomoraví, které vše připraví až k podpisu a poradí, co a jak.

Foto: archiv
Manželé Hrdličkovi

Jaký máte pohled na nastavení dotací? Využíváte dotace na plochu včetně podpory LFA oblastí?

Michal: Všichni zemědělci berou dotace, což křiví trh shora. Je direktivně určeno na co a kolik, nikdo se však neptá, na co dotace potřebujeme. Zemědělci se musí přizpůsobit. Nijak nezjistíte, jestli bylo umístění dotací efektivní, kolik se ze sta korun dostalo ke konečnému spotřebiteli. Ano, bereme dotace na plochu a patříme do LFA. Jako jedni z mála máme přebytek dobytčích jednotek a kvůli zastropování jsme museli rozdělit hektary.

Jaké dotace jste čerpali z Programu rozvoje venkova?

Michal: Na vybavení sýrařskou technologií, chlazení, klimatizaci, výrobě sýru.

Podali jste žádost i do prvního kola PRV 2014–2020?

Michal: Ano. Myslíte tu, co mi cizí banka volá, že jsem byl schválen, dříve než to zjistím já, a že oni mi výhodně půjčí?

Využili jste diverzifikaci nezemědělských činností?

Soňa: U nás na statku by se dala provozovat agroturistika, ale je potřeba uvažovat o kapitálu, shonu na statku v největším zátěžovém období, jako je léto apod. Musíme se nejdříve rozhodnout.

Michal: Rádi bychom, ale není čas, možná ubytovat a zaměstnat rodinu syrských uprchlíků. Dnes ráno mi říkal kamarád: „Nebud' blbej, domluv se s firmou, ať to nafoukne, a získáš místo 50 procent dotace 80 procent. Oprav si byt, na půdě si udělej dva pokoje pro turisty, nastěhuj tam brigádníky a máš to. Taková příležitost vypumpovat stát už nikdy nebude.“ Je mi z toho blbě.

Přemýšleli jste o ekologickém hospodaření? Jaký je váš názor na welfare?

Soňa: V ekologii nejsme, k dobytku i k lidem se chováme slušně. Prostě hospodaříme v souladu s přírodou.

Michal: Welfare je, když je dobytek v pohodě, a ne že plníte tabulkové normy státních úředníků.

Jak vypadá váš běžný den na farmě?

Michal: Využíváme sezónnosti, i když lidé chtějí sýry nejvíc v zimě. Mohli bychom ovce dojit pořád, ale i my si musíme odpočinout. Kravské sýry se dělají celoročně, mléko nedáváme do mlékáren. K mléku chceme dát přidanou hodnotu a prodat si vlastní finální produkt a přeskočit tím všechny kamiony, řetězce apod. V zimě máme na prodej naspořený zrající sýr Brníčko, který se pyšní právě zmiňovaným oceněním Regionální

potravin Olomouckého kraje. Technologii výroby tohoto sýru připomínající vonnou Itálii jsem vyměnil za vycvičeného psa z našeho chovu. Jinak v sedm ráno mne najdete v posteli s holkama, mám tři dcery a úžasnou manželku.

Soňa: Přes léto se ráno o půl sedmé začíná krmit a dojit. V sýrárně se již čeká na mléko a dělají se sýry. Směna trvá tak do tří hodin. Odpoledne jde zase směna na dojení a končí se v sedm. Pondělí, úterý a středa patří objednávkám a přípravě sýrů, ve čtvrtek se chystá expedice a o víkendu jedeme na trhy.

A to je jen výroba sýrů, k tomu jsou na jaře jehňata, údržba ohrad a statku, návštěvníci, exkurze škol a různých spolků a nakonec také pět dětí. V zimě se snažíme odpočívat a věnujeme se rodině. ●

Baví mě předávat získané zkušenosti

Pětadvacet let podnikání v ekologii má za sebou Martin Hutař, zakladatel firmy PRO-BIO a dvou dalších. Jak sám uvádí, tento způsob hospodaření se učil ve škole před třiceti lety, konvenční zemědělství se podle něj změnilo v hon za ziskem. Martin Hutař se kromě podnikání věnuje také osvětové a přednáškové činnosti, pomáhá například zemědělcům v Moldávii a uvažuje o dalších, podobných aktivitách.

Kdy jste začal podnikat a jak vznikla firma PRO-BIO?

Ještě před revolucí jsem pracoval na Státním statku Staré Město pod Sněžníkem a už v té době jsme se zajímali o ekologické zemědělství. Přihlásili jsme projekt Ekologická farma v Hanušovicích do soutěže svazáků s názvem EKO FOND a po revoluci vznikla firma ve Starém Městě. Začali jsme pěstovat tradiční plodiny, jako jsou pohanka a špalda, a zjistili jsme, že to jde dělat ekologicky. Na tyto produkty jsme však nenašli žádného zpracovatele. Bylo potřeba je vyčistit, vykalibrovat, oloupat, roztřídit a zabalit.

Když začalo docházet k privatizaci státních statků, byl tento statek privatizován jako celek jeho ředitelem. Vydal jsem se na dráhu zpracování produktů s mlýnskou výrobou a založili jsme firmu PRO-BIO. Obchodní společnost PRO-BIO, s r. o. je první český výrobce a významný dodavatel širokého sortimentu kvalitních biopotravin. Podporujeme a rozvíjíme ekologické zemědělství a svou činností přispíváme k zachování zdravé planety.

PRO-BIO je zpracovatel. Kdy vás napadlo pustit se do vlastní produkce jak rostlinné, tak živočišné výroby?

Dříve tu bylo mnoho pěstitelů, takže jsme jen vykupovali. Postupem času se objevil problém s nedostatkem surovin a stabilizací cen, které stoupaly, klesaly a zase stoupaly. Takže jsme začali přemýšlet o vlastní farmě.

V naší oblasti jsme si pronajali půdu a začali jsme chovat ovce. Cílem bylo hlavně zužitkovat přebytky a druhotné produkty ze mlýna, jako jsou špalďové slupky a krmení. Podnik tak tvoří přirozenou součást chodu společnosti. Farma AGRISEN vznikla coby dceřiná společnost firmy PRO-BIO, s r. o. v roce 2002. Zaujímá plochu 120 hektarů, především luk a pastvin v LFA oblastech, kde se pasou stáda ovcí plemene Valaška. Ročně jsou zde odchovány stovky jehňat.

Druhé rozhodnutí jsme udělali v roce 2007, kdy se objevila příležitost koupit farmu na jižní Moravě s cílem vlastní produkce. Farma VH AGROTON, s r. o. vznikla v roce 2008 v krásné kopcovité krajině na okraji Ždánického lesa v obci Velké Hostěrádky jako ekologická farma společnosti PRO-BIO, s r. o. Malebné prostředí jižní

Moravy nedaleko Břeclavi je jako stvořené pro šetrné ekologické zemědělství. Farma hospodáři na 360 hektarech orné půdy a vypěstované suroviny pokryjí asi 15 procent celkové spotřeby pro výrobu firmy PRO-BIO. Koncept marketingu biopotravin se nám stále více líbí. Máme vlastní farmu, rozumíme tomu a ukazujeme, že ekologické zemědělství není žádný podvod a že ta pole vypadají dobře.

Na webových stránkách uvádíte, že chcete zřídít vepřín. Je to tak?

To je pravda, nikdo z nás sice není zootechnik, ale vynořila se potřeba zúrodnit pole na jižní Moravě. Je tam teplo a sucho, vyskytl se problém s erozí a učíme se tam udržitelně hospodařit. Na chov skotu se ta oblast nehodí, protože je tam sucho.

S ohledem na osevní postupy vznikla potřeba získat chlévskou mrvu, takže proto prasata. Máme dostatek sekundárních krmiv ze mlýna, která tak zužitkujeme a zároveň budeme produkovat hnůj. Letos jsme získali dotace na stavbu vepřína, kde chceme na hluboké podestýlce chovat na 340 prasat. Momentálně podáváme přihlášku do ekologie i na tato zvířata.

Jaký je odbyt vaší živočišné produkce?

Produkujeme vlastní skopové biomaso, spolupracujeme s místními biojatkami. Do budoucna chceme přidat i vepřové. Naše výrobky distribuujeme po celé ČR, takže doufáme, že poptávka bude.

Jak jste se vy osobně dostal k zemědělství?

Vždycky říkám, že když lidstvo hospodáři více než čtyři tisíce let, tak to prostě musíme mít v genech. Baví mě to a také mám potřebu získané zkušenosti dále předávat. Práce v rámci ekologie je zcela jiným pohledem na farmaření, kontinuita s přírodou je krásná. Konvenční zemědělství je zúženo na jednotlivé komodity, ale v ekologii je to různorodé také díky speciálním plodinám. Pro ekologii je potřeba úplně změnit styl myšlení a hospodaření, musíte myslet na to, co je dobré pro rostlinu, zvířata a podobně. To jsme se před 30 lety učili ve škole. Konvenční hospodaření se bohužel změnilo v hon za rychlým ziskem.

Kolik lidí zaměstnávají vaše firmy?

AGRISEN má dva zaměstnance, AGROTON šest a PRO-BIO na 110 zaměstnanců.

Spolupracujete s neziskovými organizacemi?

Pomáhali jsme zakládat místní akční skupinu, ke které jsme se dostali přes další zemědělce v našem regionu. Nápad je to dobrý, i když momentálně více byrokratický, než bylo původně zamýšleno. Dále známe Svaz PRO-BIO, s nímž spolupracujeme jen okrajově. Jsme členy Agrární komory ČR, Potravinářské komory ČR či Osivářské unie a spolupracujeme s BIOINSTITUTEM. V návaznosti na farmu na Moravě jsme založili Spolek přátel ekologického zemědělství Veselá biofarma, z. s. za účelem osvěty a vzdělávání. Uspořádali jsme semináře jak pro zemědělce, tak pro veřejnost.

Foto: archiv PRO-BIO
Martin Hutař

Využívali jste dotace z Programu rozvoje venkova?

Kdo vám zpracovává žádosti o dotace?

Na žádosti a administraci máme dvě kolegyně. V minulém období využívala dotace hlavně firma PRO-BIO na rozvoj potravinářské výroby a mlynářství. Pořídili jsme technologie, opravili budovy, vybudovali část bezlepkového mlýna a bezlepkovou balírnu, sklady a technologie. Přes MAS jsme realizovali doplňkové projekty na vybavení. Pro AGRISEN jsme kupovali nějaké stroje a zbudovali jsme pastevní areál. Na jihu je to horší, tam nedosahujeme tolika bodů. Nakonec jsme nakoupili z diverzifikace čelní nakladač a poté opravili vepřín a seník.

Jaký máte pohled na nastavení dotační politiky a na její administraci?

Musím pochválit SZIF, protože v porovnání s dotacemi z ministerstva životního prostředí či z ministerstva průmyslu a obchodu je vše administrativně jednodušší. Začínali jsme již za SAPARD, takže můžeme srovnávat. Nejdříve byl složitější, ale teď je naštěstí naopak jednodušší. Před třemi lety jsem byl na SZIF snad šest

hodin, než jsem vše odevzdal, v posledním kole šlo již jen o odevzdání žádosti na podatelně.

Jaký je váš pohled na dotace v rámci jednotné žádosti?

Museli jsme si zvyknout na nový systém a nové výklady, které se snad sjednotí a vytvoří funkční systém. Škoda, že nadstavbové motivace pro klasické zemědělce, jako jsou meze a úhory, nejsou podobně podporovány také pro ekologické zemědělce. V tom vidím zmařenou příležitost, protože zemědělci mohou hospodařit na menších polích, i když berou dotaci na ekologii. Krajina a biodiverzita je zničená a je potřeba ji obnovit.

Je vaše hospodaření teoreticky udržitelné i bez dotací?

Rozvoj by byl menší. S hospodařením jsme začali relativně pozdě, tak je u nás vidět skluz oproti sousedům, kteří už mají potřebné technologie. A vybavenost by byla menší. Na druhou stranu realizujeme projekt podporovaný Českou rozvojovou agenturou v Moldávii, která je nejchudší zemí Evropy. Je to projekt na podporu rozvoje ekologického hospodaření. Tamější zemědělci získávají jen drobnou podporu

na investiční dotace, zhruba 20 %. Tam je vidět, jak tvrdé je hospodaření, ale funguje to, šlo by to i u nás. Potraviny jsou u nich dražší než u nás, což by byl asi také důsledek neexistence dotací.

Využil jste diverzifikaci nezemědělských činností zemědělských podniků za účelem získání nových zdrojů příjmů?

Na jižní Moravě uvažujeme o hodně otevřené farmě se školeními a exkurzemi. Proto v příštím roce počítáme s vybudováním agropenzionu. O diverzifikaci se snažíme i na dalších farmách. Rozvoj se odvíjí od lidského potenciálu. Musíte to vzít za své. U zaměstnanců menších farem to bývá problém.

Jak vypadá váš běžný den na farmě?

Mám tu výhodu, že po 25 letech podnikání už nemám na starost řízení lidí. Předal jsem to vedoucím a ředitelům firem. Řeším dlouhodobější, koncepční věci, dotační možnosti a podobně. Na druhou stranu se objevuje hodně možností, takže i práce je dost. Osobně se snažím trochu sportovat a třeba začnu znovu fotografovat.

Nakolik vás zaměstnává projekt v Moldávii?

To je aktivita, která mě baví. Když jsme u nás začínali s ekologií, tak nám pomáhali Rakušané, Švýcaři a Němci. Pořádali pro nás školení a exkurze a díky nim se u nás ekologické zemědělství rozběhlo. Také mám potřebu předávat zkušenosti dál, třeba do Moldávie nebo prostřednictvím naší farmy na jižní Moravě.

Zapojujete se do připomínkování materiálů na ministerstvu zemědělství?

Osobně ne, tam zastupuje ekologii Svaz PRO-BIO. Jejich nastavení podpor se shoduje s našimi cíli a vizemi již bezmála 25 let. ●

Ze zemědělství se postupně vytrácí selský rozum

Statek Kašperské Hory s. r. o. byl založen v roce 1996. Společnost, jejímž jediným vlastníkem je město Kašperské Hory, hospodaří na výměře 850 hektarů v oblasti NP a CHKO Šumava. Přinášíme vám rozhovor s jejím jednatelem Jaroslavem Kratochvílem.

Foto: Statek Kašperské Hory

Jak vznikla firma Statek Kašperské Hory a jakou jste v tom hrál roli?

Vždycky jsem chtěl zůstat na Šumavě, kde jsem se narodil. A tak jsem po absolvování Vysoké školy zemědělské v Praze v roce 1985 začal pracovat ve státním statku Sušice, kde jsem dělal agronoma ve středisku Volšovy. Ke konci roku 1989 jsem přešel do střediska Kašperské Hory jako vedoucí provozní jednotky, jedné ze čtyř farem již zmiňovaného statku. Revoluce přinesla velké změny a na statku začala probíhat privatizace. Vedení se rozhodlo, že celé středisko Kašperské Hory vyčlení na vykrytí restitučních nároků oprávněným osobám. Po diskuzích se starostou Kašperských Hor Františkem Kortusem jsme zastupitelstvu navrhli, aby město zkusilo část tohoto střediska zprivatizovat. S kolegou jsme zpracovali privatizační projekt, který bohužel ministerstvo nedoporučilo s tím, že města nemají podnikat. Jediným řešením bylo pronajmout si od státu majetek obsažený v privatizačním projektu. Město proto v roce 1993 zřídilo příspěvkovou organizaci

Statek města Kašperské Hory, která začala na pronajatém majetku zemědělsky hospodařit. Nikdo jiný se ani po několika letech k privatizaci nepřihlásil, stát změnil pohled na tyto projekty, a tak město v roce 1996 podepsalo kupní smlouvu na dotčený majetek a zároveň pro jeho správu zřídilo novou společnost Statek Kašperské Hory s. r. o. Začali jsme hospodařit na 550 hektarech zemědělské půdy, z toho 200 hektarů činila orná půda. Základ chovu tvořilo 140 krav plemene červená straka. V té době na statku pracovalo 24 zaměstnanců. Výroba mléka však nebyla rentabilní a pro zajištění konkurenceschopnosti bychom museli investovat do rekonstrukce zastaralých stájí a technologií, což by obnášelo spoustu peněz. V té době nebyly k dispozici dotace ani jiné finanční podpory. Jedinou možností byl program chovu krav bez tržní produkce mléka v horských a podhorských oblastech podporovaný ministerstvem zemědělství. Postupně jsme se do tohoto programu zapojili převodem celého mléčného stáda a chov rozšířili o nakoupené plemenné jalovice Masný simentál z Ka-

nady, které se staly základem současného čistokrevného chovu. V roce 1997 jsme definitivně ukončili chov dojných krav a začali postupně zatravňovat ornou půdu.

Jak aktivně hospodaříte v současnosti?

Statek v současné době obhospodařuje 850 hektarů TTP zapsaných v LPIS, z toho jsou dvě třetiny v majetku města nebo firmy. Uvedená výměra se nachází na sedmnácti katastrálních územích v nadmořské výšce 650 až 1 100 m n. m. Od roku 1999 statek funguje v režimu ekologie a současný stav základního stáda činí 340 masných krav. Čistokrevné stádo zajišťuje produkci plemenných býků a chovných jalovic. Chovná zvířata prodáváme ve většině případů stálým zákazníkům, kteří si vybrali plemeno Masný simentál zejména kvůli jeho mléčnosti, schopnosti dosahovat vysoké přírůstků a rovněž i velmi dobrých porodů. Systém chovu krav v našem podniku není založen jen na celoročním odchovu venku. Telení probíhá ve stájích pod stálým dohledem ošetřovatelů. Tele je pro nás

významným zdrojem finančních prostředků, a proto je nutné věnovat mu maximální péči. V pastevním období, kdy je veškerý skot na pastvinách místo ve stájích, probíhá mechanická očista spojená se závěrečnou dezinfekcí.

Kolik lidí zaměstnáváte a jaký je obrát vaší firmy?

Zaměstnáváme čtrnáct lidí a obrát činí 25 miliónů korun.

Jak jste začali spolupracovat s ČMSZP?

Historie spolupráce je opravdu dlouhá, protože statek Sušice je zakládajícím členem svazu. Jezdil jsem společně s ředitelem jako předseda dozorčí rady na všechna jednání svazu. Když vznikl v roce 1993 Statek města Kašperské Hory, stal jsem se členem i samostatně pod svým IČ. Osobně jsem ve svazu po celou dobu od jeho založení.

Při tak dlouhé spolupráci jste určitě zastával i nějaké funkce v orgánech svazu, je to tak?

Ano. V roce 2011 jsem byl zvolen členem předsednictva svazu a při zvolení Lubomíra

Foto: Statek Kašperské Hory

Burkoně předsedou jsem jedno volební období zastával funkci prvního místopředsedy. V návaznosti na funkci ve svazu jsem se stal členem poradního sboru ministra zemědělství Mariana Jurečky. Tato funkce je časově náročná, poradci připomínají veškeré materiály – zákony, nařízení, vyhlášky, pravidla pro výplatu podpor z národních i evropských zdrojů.

Vyznáte se v systému SZP a Programu rozvoje venkova?

Věřím, že ano, ale jako poradce mohu říci, že k SZP se nám nepodařilo úplně prosadit správný směr zemědělství do dalšího období. Nežískali jsme plnou podporu živočišné výroby, a naopak se nám stává, že ji farmáři ukončují a „hospodaří“ v rámci bioplynových stanic a intenzivní rostlinné výroby. Ze zemědělství se stal ekonomický byznys, a to není dobře. Nemělo by jít o produkci za každou cenu a vykazování miliardových zisků, ale zejména o práci s živými organismy a přírodou jako celkem. Vztah lidí s okolím by se měl prohloubit a provázet tak, jak to měli

naši předci, což se ze společnosti bohužel vytratilo. Důsledkem je stále se zhoršující kvalita podzemních a povrchových vod a dochází k degradaci toho nejcennějšího – půdy. To není správný signál pro budoucí generace ani pro současné veřejné mínění.

Máte na dotace školené kolegy, nebo si žádosti zpracováváte sám? Využíváte poradenství KAZV?

Žádosti si zpracovávám sám. Dříve jsem využíval školení, ovšem teď jako poradce jsem u zdroje informací. Ale například žádost o investice na první kolo Programu rozvoje venkova 2014–2020 si nechám zpracovat.

Využíváte poradenství nebo dotace od MAS?

I když jsme patřili mezi zakládající členy MAS Sušice, tak se nám z těchto zdrojů nikdy nepodařilo získat podporu a využít tak tento typ dotace.

Využíváte aktivně dotace?

Již od počátku. První jsme získali na telata, od roku 1997 také spolupracujeme s Podpůrným a garančním rolnickým a lesnickým fondem při využití úvěrů na nákup zemědělské techniky. Po přistoupení do Evropské unie jsme využili všechny dostupné podpory, doplněné i o národní dotace. Konkrétně z PRV jsme využili dotaci na výstavbu nové stáje v roce 2011. Pečlivý výběr dodavatele zajistil nejen bezproblémové čerpání dotace, ale i vlastní realizaci projektu. V posledním kole PRV 2007–2013 jsme ještě využili dotaci na získání stroje pro sklizeň píce.

Je vaše hospodaření udržitelné i bez dotací? Myslíte si, že je možné v současných podmínkách vytvořit udržitelný systém?

Udržitelný systém bez dotací? Hospodaříme v méně příznivých oblastech LFA horská A, v novém programovém období došlo k redefinici a přejmenování těchto dříve takto označovaných oblastí HA. Podstatné

je, že zemědělskou činnost provozujeme v nadmořské výšce od 700 do 1 100 m n. m. V těchto podmínkách je zapotřebí brát zřetel na nutnost hospodaření v souladu s přírodou, respektive co nám příroda a systém dovolí. Takže trvalé travní porosty a chov skotu bez tržní produkce mléka. Nezastupitelný je příjem z prodeje telat, plemenných zvířat a služeb pro veřejnost. Veškerý skot prodáváme v bio-kvalitě. Do budoucna uvažujeme o prodeji vlastního biomasa. Tento příjem zhruba pokrývá, ale spíše nepokrývá ani provoz statku. Pro naši společnost jsou v současné době rovněž důležitým zdrojem příjmu dotace, které tvoří významnou část našeho rozpočtu. Tyto finanční prostředky vyčleňujeme na rozvoj firmy. Proto si nemůžeme dovolit je nevyužívat. Naší snahou je jejich maximální čerpání s ohledem na námi provozovaný systém hospodaření. Horské oblasti nejsou o intenzivní výrobě, ale měla by zde být upřednostněna především ochrana přírody a zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí.

Foto: archiv ČMSZP
Jaroslav Kratochvíl (uprostřed)

Využili jste možnosti diverzifikace nezemědělských činností? Na území CHKO by se logicky nabízela agroturistika.

Šumava je plná ubytovacích kapacit. Jako firma jsme se nad tím také zamýšleli, ale zkušenosti kolegů ukazují, že to není dlouhodobě udržitelný cíl. Jediné, co bychom možná chtěli v budoucnu využít, jsou naše dílny a šikovní zaměstnanci. Mohli bychom proto rozšířit naše služby a nabízet je obyvatelstvu.

Jak vnímáte spolupráci s obcemi Kašperských Hor?

S lidmi vycházíme i kvůli tomu, že statek patří městu. Lidé jsou rádi, že se krajina udržuje a že se „město stará“. Občas máme problém s turisty, kteří si stěžují na bučení krav, ale to prostě k hospodaření neodmyslitelně patří.

Co říkáte na welfare, jaký důraz mu dáváte v praxi?

K welfare jako dotacím se vyjadřuji již dlouhodobě. Myslím si, že je v zemědělství dostatek finančních prostředků, ale některé jejich využití je spíše jen hašením nárazových situací místo toho, aby šlo o koncepční strategii alespoň na pět let. Je samozřejmé, že se nedá vše naplánovat, ale každý zemědělec je i podnikatel a měl by předvídat a ochraňovat svůj podnikatelský záměr. Dotace musí být na něco vázané. Buď jsem šetrný k přírodě a lidé to ocení, nebo je potřeba podpořit nějakou komoditu, která je v této době žádoucí a která nastaví jasné priority. Teď je to například živočišná výroba. Proč máme zemědělce, kteří ji ukončují, protože jim něco vynáší víc? Asi proto, že je něco nastaveno špatně. Dotace na welfare má částečně nahradit nižší příjem z určité komodity a snížit ztrátu

při její výrobě. Jak jsem uvedl, my hospodaříme v souladu s přírodou a nastavenými přírodními podmínkami, což přímo souvisí se základními pravidly welfare v praxi. Bohužel na tento typ teď žádné dotace nejsou.

Jak vypadá váš běžný den na farmě?

Po ukončení funkce prvního místopředsedy svazu mi zbývá více času a tím i větší prostor věnovat se činnostem na farmě. Na statku jsem i dvanáct hodin denně včetně sobot a nedělí. Jsem neustále v kontaktu se všemi zaměstnanci, při běžné provozní práci jsme jeden tým. Nemám problém otelit krávu, opravit ohrady nebo sednout do traktoru a lisovat seno. Po večerech pak vyřizuji korespondenci zaslanou k připomínkování z ministerstva. A pokud se najde chvilka, čerpám energii v přírodě na posedu ve firemní honitbě.

Přemýšleli jste o sociálním zemědělství?

Žádný takový projekt nechystáme. Potřebuji šikovné a odpovědné zaměstnance, které také mám. V podmínkách, v nichž hospodaříme, je nutný odborně a provozně zkušený pracovník se schopností samostatně vykonávat svěřené úkoly. ●

Bez dotací bych byl na nule

Petr Kubal patří k zemědělcům, radícím se do kategorie do čtyřiceti let. Do podnikání se vrhl hned po maturitě, aniž by váhal, kterým směrem se vydat. Hospodařit začal v roce 1997 na zelené louce v okolí Sušice a baví ho to dodnes. Navíc počítá s tím, že v rodině založí novou tradici a že se zemědělství budou jednou věnovat i jeho synové.

Foto: archiv ČMSZP

Vzpomenete si na začátek vašeho hospodaření?

Šel jsem do toho po hlavě a bez jakékoli tradice v rodině. Vystudoval jsem střední zemědělskou školu a po maturitě, kterou jsem složil 19. května 1997, jsem se šel 26. května zaregistrovat jako soukromě hospodařící rolník s deseti hektary půdy a s několika kusy dobytka. Jako mladý jsem měl problém získat například úvěr na traktor.

Jak vypadá vaše práce dnes?

Farmu mám založenou na TTP, vše v LFA oblastech, tedy v místech méně příznivých pro zemědělství. Po vstupu do EU začaly hektary přibývat, od 80 hektarů v roce 2004 až po dnešních 160 hektarů. Z toho šest letos vedu jako orných. Jejich zatíženost je přibližně jedna velká dobytčí jednotka (VDJ), tedy zhruba 100 krav BTP.

Kolik lidí zaměstnáváte a jaký je obrát vaší firmy?

Zaměstnávám čtyři lidi, obrát činí zhruba sedm milionů korun. Dříve jsem využíval pomoc lidí z chráněné dílny, dva zaměstnanci mi pomáhali na farmě.

Jaké byly počátky vaší spolupráce s ČMSZP, případně jinou organizací?

Do svazu jsem vstoupil na základě doporučení Jardy Kratochvíla, a to ještě za předsedy Koubka. Jsem tomu rád, protože mi tato dobrá spolupráce otevřela oči. S dalšími organizacemi nespolečně pracuji.

Vyznáte se v systému SZP a PRV? Využíváte pomoc školních kolegů, nebo zpracováváte žádosti sám?

Vyznám se v zákonných titulech, to znamená v jednotné žádosti. Tu si zpracovávám sám. Z PRV jsem čerpal každý rok peníze třeba na rekonstrukci seníku, zimoviště krav, stavbu silážního žlabu a hnojiště, na zimoviště plemenných býků a jalovic, na opravnu zemědělských strojů a na nákup strojů. Díky tomu, že jsem registrovaný jako mladý zemědělec – v kategorii do 40 let – a v ob-

lasti ekologie, tak jsem dotaci získal pokaždé. V tomto kole PRV jsem si žádal o finance na stavbu seníku, žádost se dala vypracovat celkem dobře. Myslím si ale, že tentokrát neuspěju, bodové ohodnocení bylo nastaveno spíše na větší firmy.

Je vaše hospodaření teoreticky udržitelné i bez dotací?

Když to tak počítám, při současném zatížení bych byl na nule. Tedy by to sice bylo hospodaření vyrovnané, ale bez jakékoliv investice a s jediným zaměstnancem. K žádnému rozvoji by nedocházelo. Současný systém dotací ublížil chovatelům skotu jak mléčnému, tak masnému, hlavně pak na horách a v podhůří. Podpora LFA je horší než v minulých letech, a proto jsem ve svazu, abych pro změnu mohl něco udělat já sám.

Využil jste diverzifikaci nezemědělských činností zemědělských podniků za účelem získání nových zdrojů příjmů?

Jak jsem uvedl, realizoval jsem projekt na opravnu zemědělských strojů. Dále jsem žádal na agroturistiku, dotaci jsem získal, ale nakonec jsem to vzdal, protože bych to finančně nezvládl.

Poradíte, jak vytvořit udržitelný systém hospodaření v kombinaci produkce, výroby a doplňkových činností ve venkovském prostoru, a to včetně spolupráce?

Mám jen zástav a plemenné býky v rádech kusů. Dokončení výroby neplánuji, jednodušší je pro mě prodej dobytka.

Jak náročné je ekologické hospodaření a jaký význam má welfare v praxi?

Ekologické podmínky hospodaření jsou pro mne přijatelné. Dotace na welfare pro KBTP nejsou, ale i tak hospodařím podle welfare podmínek.

Jak vypadá váš běžný den na farmě a jaký plánujete rozvoj?

Denně obcházím ohrady a poté mne čeká papírování. Mám dva malé syny a naštěstí je hospodaření na farmě hodně zajímavé, takže doufám, že po mně další generace budou mít jednu co převzít. ●

Mojí zásadou je neublížit, naopak pomoci půdě

V rovině na Královéhradecku hospodaří Dušan Kresl. Základem jeho hospodaření je rostlinná výroba, mimo jiné pěstuje cukrovou řepu a mák. Důležitou otázkou v rámci soukromého zemědělství je pro něj i ochrana půdního fondu, na kterou se snaží myslet na každém kroku.

Foto: archiv ČMSZP

Vzpomenete si na vaše začátky v soukromém hospodaření? A jaké máte plány do budoucna?

Začínali jsme na původním hospodářství po prarodičích, které jsme v roce 1991 dostali zpět v restituci, a to v dezolátním stavu. Celkem se jednalo o 33 hektarů zemědělské půdy. O dva roky později jsme začali s chovem prasnic a následně s výkrmem prasat v areálu živočišné výroby po státním statku, který jsem koupil na splátky s třicetiletou lhůtou. V roce 2008 jsme chov prasat z ekonomických důvodů přerušili. Začali jsme se specializovat na rostlinnou výrobu. Postupně jsme navýšili obhospodařovanou výměru na dnešních 165 hektarů orné půdy. Konkurenční zemědělské podniky s několikanásobně vyšší výměrou pozemků začaly přepřáčet nájemné i za mnou pronajaté pozemky. Nájemné zvýšily na více než 5000 korun za hektar a daň z nemovitosti. Tuto výši nájemného akceptuji. Budoucnost vidím v nákupu zemědělské půdy, abych své hospodářství stabilizoval.

Jak jste se k zemědělství vlastně dostal?

Vystudoval jsem střední ekonomickou školu, obor zemědělství a výživa. Na vysokou školu jsem už neměl čas, musel jsem převzít hospodářství.

Kolik lidí zaměstnáváte? Jaký je obrát vaší firmy?

Pracujeme ve třech lidech a sezónně najímám brigádníky. Obrát se pohybuje okolo osmi milionů korun.

Jaké byly počátky vaší spolupráce se zemědělskými či jinými spolkovými organizacemi?

Jsem v ČMSZP a pak ve Svazu pěstitelů cukrovky Čech. Býval jsem ještě ve dvou odbytových družstvech kvůli vepřovému masu, kde jsem členství z důvodu přerušení chovu prasat ukončil. No a pracuji také v radě naší obce. Do ČMSZP jsem přišel na základě doporučení pana Veleby, se kterým se znám. Byla to jediná organizace, která sdružovala privatizované státní statky.

Jakou funkci ve svazu vykonáváte?

Jsem místopředseda svazu, což vyplynulo z dlouhodobé spolupráce. Díky tomu jsem byl zvolen do předsednictva a pak do úzkého vedení. Za svaz jsem zástupce v Komoditní radě pro cukrovku a cukr.

Vyznáte se v systému SZP a PRV? Zpracováváte si žádosti o dotace sám, nebo se na někoho obracíte?

V SZP a PRV se celkem vyznám. Snažím se v rámci rychlých změn vždy rychle zorientovat. Některé žádosti o dotace si zpracovávám sám, někdy využívám služeb specializovaných firem.

Víte, na co má farmář nárok a jakým způsobem může své hospodaření udržitelně provozovat? Využíváte poradenství KAZV?

Myslím, že vím, na co mám nárok a své hospodaření zatím udržitelně provozuji. Někdy je to složitější, například u živočišné výroby – v mém případě

u chovu prasat – či u cukrové řepy. Oceňuji, že se i náš svaz může podílet, stejně jako ostatní nevládní organizace, na zlepšení podmínek pro hospodaření. Poradenství KAZV využívám, spolupráce s nimi je na velmi dobré úrovni. V rámci PGRLF využívám dotaci úroků na stroje.

Je vaše hospodaření teoreticky udržitelné i bez dotací?

Bez dotací je udržitelné jen v případě, že nedostane dotace nikdo. Musely by být rovné podmínky pro všechny.

Využil jste diverzifikaci nezemědělských činností zemědělských podniků za účelem získání nových zdrojů příjmů?

Dotace na agroturistiku jsem nevyužil, ale poskytuji služby nejen okolním zemědělcům. Nejvíce při sklizních moderním kombajnem CLAAS Lexion 540, který zvládne mimo jiné obilniny, řepku či luštěniny, ale je vybavený i na sklizeň trav či máku. Vloni jsme pořídili manipulátor MERLO P34.10 s dosahem do 10 metrů, který má

Foto: SOME Jindřichův Hradec

všestranné využití při manipulaci se sypkými či vakovanými materiály, paletami, dá se využít při opravách střech a podobně. Další služby si jako zemědělci poskytujeme mezi sebou. Domlouváme se, kdo jaký výkonný, tedy drahý stroj pořídí a bude pak poskytovat služby i ostatním, nyní například při sklizni řepy. Jde o ekonomiku a vytížení strojů.

Jaké plodiny pěstujete, uvažujete o nějakých speciálních? Finalizujete nějaký svůj produkt?

Pěstujeme potravinářskou pšenici, jarní ječmen, řepku, cukrovou řepu a mák. Kromě cukrové řepy, která se po sklizni postupně odváží do cukrovaru, většinu produkce po posklizňovém vyčištění uskladníme u nás. Mák v makovině, kterou při následném čištění oddělíme, dodáváme pro farmaceutické zpracování. V rámci finalizace musíme pro získání dobré realizační

ceny mák perfektně vyčistit a prodáváme ho již jako hotový produkt ve větším balení. Legislativně je potřeba počítat s kontrolou celníků, ale práci jako takovou to neztěžuje. Mák nám jako speciální plodina zatím stačí, ale samozřejmě sleduji trh a plodiny jsem schopný podle poptávky změnit.

Jak se ve vaší práci snoubí výroba s ochranou životního prostředí?

Uvědomuji si přirozenost propojení zemědělce s přírodou a nutnost zachování zdravého životního prostředí, potažmo zemědělské půdy, dalším generacím. S půdou se snažím zacházet s co nejlepší péčí řádného hospodáře. Tím myslím, že k nutným agrotechnickým zásahům, jako je orba, příprava půdy k setí či sklizeň, se snažím používat nejmodernější technologie a poznatky. Z Německa jsem již před sedmi lety přivezl dva traktory s širo-

kými pneumatikami, abych snížil tlak na půdu, a přitom jsou dostatečně výkonné, aby se snížil počet přejezdů po obdělávaných pozemcích. Dále jsem pořídil k modernímu postřikovači ovládání přes GPS, což snížilo množství aplikovaných postřiků. Kombajn má motor splňující nové normy a prašnost jsem snížil odsáváním prachu hned při vstupu materiálu do kombajnu. Ochrana půdního fondu a vůbec přírody je na delší debatu. Mojí zásadou je neublížit, spíše pokud možno pomoci a zlepšit. Proto nakupujeme hnůj, vytváříme kompost, slámu při sklizni drtíme a zůstává na poli. Neprodáváme ji do elektráren, protože tím by se díky úbytku humusu snižovala úrodnost, a tím i zvyšovala půdní eroze. Pro urychlení rozkladu slámy používáme lihovarnické výpalky z řepy, zařazujeme meziplodiny, které zaořeme, vápníme šámou a podobně.

Jak vypadá váš běžný den na farmě?

Pokud se to povede, věnuji se hospodaření a zlepšení chodu farmy. Musím umět všechno, i když mám na to lidi. Farmu naší velikosti vidím konkurenceschopnou právě v produktivitě práce. ●

Zemědělství je desatero řemesel

Šluknovský výběžek je nejsevernějším místem České republiky, kterému se přezdívá Drsný sever. Ne nadarmo. Podmínky pro životí jsou zde náročnější než jinde. O to zajímavější bylo seznámit se s Bohumilem Kudlou a jeho synem Lubošem, kteří spolu hospodaří ve Varnsdorfu, a vyslechnout si jejich příběhy a zkušenosti s prací v zemědělství.

Foto: archiv MARWIN

Jak jste se dostali k hospodaření a čím se konkrétně zabýváte?

Bohumil: V zemědělství jsem se pohyboval odjakživa. Vlastní farmu jsem založil prvního srpna roku 1992. Začínali jsme s jednou stájí a s šedesáti dojnými kravami. Dnes máme 220 kusů skotu, kolem 200 oveček a několik koní. Během let jsme však ztráceli půdu. Zprvu jsme měli 900 hektarů, dnes jich máme 470. Všechny leží v tzv. LFA oblastech, tedy v oblastech méně příznivých pro hospodaření.

Luboš: K hospodaření jsem se dostal trochu oklikou, vystudoval jsem střední lesnickou školu. Na vojně mi otec nabídl, abych s ním hospodařil. A to i přesto, že mě musel vyplatit od Lesů ČR. Donedávna jsem pracoval jako jejich zaměstnanec.

Bohumil: Tento rok jsem firmu předal svým dvěma synům a vnučce jako dědictví. Zabýváme se údržbou krajiny, chovem masného skotu a službami.

Kolik lidí zaměstnáváte a jaký je obrát vaší firmy?

Bohumil: Hospodaří u nás celkem sedm lidí a obrát činí kolem sedmi milionů korun.

S jakými organizacemi spolupracujete a proč?

Bohumil: Jsme členy svazu, místní akční skupiny, osobně figuruji ve vedení Okresní agrární komory v Děčíně a spolupracujeme se zdejší obcí. Také provozujeme vlastní odbytové družstvo.

Vzpomenete si na počátky vaší spolupráce s ČMSZP, popřípadě s jinou organizací?

Bohumil: Se svazem jsem začal spolupracovat už v devadesátých letech. Takže jde o dlouhodobou činnost, kterou jsem teď předal na syna. Osobně jsem zasedal v předsednictvu a rovněž vykonával funkci předsedy dozorčí rady. Doposud jsem zástupcem svazu v představenstvu Agrární komory ČR.

Luboš: Mám na starost spolupráci s MAS Český sever, kde jsem místopředsedou.

Věnuji se sektoru zemědělství, připravujeme novou strategii a možnost čerpání dotací v našem regionu.

Vyznáte se v systému SZP a PRV? Zpracováváte si žádosti sami, nebo využíváte pomoci školených kolegů?

Bohumil: Díky svazu se v systému orientujeme. Musíme ale chodit na různá sezení, abychom se dozvěděli detaily. Máme dobré vztahy se SZIF. Pomáhají nám jak s jednotnou žádostí, tak i s dotazy k projektům, které si píšeme sami nebo s pomocí někoho z MAS.

Luboš: Dotace jsme čerpali z PRV a využíváme rovněž dva projekty z programu LEADER. Dále jsme získali finance od PGRLF na nákup strojů. Momentálně jsme použili dotace z Ústeckého kraje, kde budujeme jatka a opravili jsme stáj. Nejedná se o velkou sumu, ale pomůže.

Je vaše hospodaření udržitelné i bez dotací?

Bohumil: Rozhodně není, a to proto, že nemáme prakticky ornou půdu, jen trvalý travní porost. Letos jsme využili možnost rozorát 17 hektarů na bílkovinné plodiny jako krmení pro skot v letních měsících. Kromě letošního roku, kdy je zvýšený zájem z Turecka, není odbyt skotu tak rentabilní.

Luboš: Systém by musel být nastavený jinak. Proto postupně přecházíme na zpracování a prodej ze dvora. Bratr buduje jatka na vepřové, skopové a zvěřinu. Já jsem připravil projekt na odvěšení, zpracování, zabalení a expedici hovězího masa a zvěřiny. Plánujeme prodej přes internet. Výhodou je, že můžeme využít spolupráce více subjektů v rodinném hospodaření.

Foto: archiv MARWIN

Využili jste diverzifikaci nezemědělských činností zemědělských podniků za účelem získání nových zdrojů příjmů?

Luboš: Plánujeme finalizaci na jatka. Dále provádíme služby pro obec, jako je úklid sněhu, zemní práce a manipulace. Zvažujeme ještě dřevovýrobu.

Bohumil: Vnučka se zabývá agroturistikou. Chová 12 koní a je prezidentkou spolku Appaloosa Horse Club CZ. Letos se účastnila mistrovství Evropy ve Francii.

Poradíte, jak vytvořit udržitelný systém hospodaření v kombinaci produkce, výroby a doplňkových činností ve venkovském prostoru včetně spolupráce?

Luboš: Víme, že spolupráce je důležitá a že v našich podmínkách musíme maximálně zužitkovat a prodat naše produkty, zejména finalizovat prodej masa. Výrobu produktů zatím neplánujeme, ale třeba

dojde i na uzeniny. Realizaci plánujeme přes MAS, vyhovuje nám způsob dotací rozdělování na místní úrovni.

Jak náročné je ekologické hospodaření a jaký význam má welfare v praxi?

Hospodaříme ekologicky od roku 2004, i když jsme na dva roky přerušili a pak zase začali. Tento způsob hospodaření snad v našem prostředí ani jinak nejde. Welfare dodržujeme i bez dotací, dobytek je náš jediný výstup.

Jak vypadá váš běžný den na farmě?

Luboš: Zemědělství je desatero řemesel. Jeden den jste na poli, pak ve stájích nebo něco opravujete či vyrábíte.

Bohumil: V rámci spolupráce provádíme výsadbu stromků, údržbu sadů, budování biopásů a další péči o krajinu.

Jak vám podmínky dotací zhoršují práci na farmě?

Bohumil: Ani ji tak nezhoršují, jako spíše v některých bodech omezují. Letos nám vyhovovalo, že se v ekologii mohla rozorát část půdy. Jak už jsem zmínil, využili jsme toho pro pěstování bílkovinných plodin pro býky.

Luboš: Osobně pociťuji problém legislativy například v chovu více stád registrovaných na různé subjekty. Rozdělení firmy jsme provedli kvůli převodu firmy v rámci dědictví a předcházení konfliktům. Každý má svůj vlastní způsob hospodaření, za který je zodpovědný.

Na jednom dvoře bychom se nemuseli dohodnout, ale takhle spolupracujeme, sdílíme stroje apod. Například vyřešit stáda byl problém.

Bohumil: Přes odbytové družstvo chceme v rámci spolupráce vyřešit problém třídění, balení a manipulace s kompostem, kterého máme

kvůli vysokým podestýlkám zásob na několik let. Podle stávající legislativy ho nemůžeme rozmetat, protože bychom překročili limity, a tak hledáme náhradní řešení za pomoci dotací. ●

Levandule jako způsob obživy i vyznání lásky Provence

Levandule je léčivá bylina, jejímž pěstováním proslula především oblast Provence ve Francii. Pohlednice z ní ukazují dlouhé fialové řady silně aromatické rostliny, používané v kosmetickém průmyslu, potravinářství či v medicíně. Že se levandule nezabydlela pouze ve Francii, ale expanduje dále do světa, dokazuje podnikání Lukáše Drlíka a jeho přítelkyně Veroniky Pejšové, kteří začali na Mohelnicku tuto květinu sázet a sklízet ve velkém.

Jaký byl počátek vašeho hospodaření?

Lukáš: K podnikání jsem se dostal v rámci rodinné tradice. Pocházím ze statku, v němž teď bydlím a ke kterému náleží i polnost. V rámci restitucí nám byl po revoluci majetek navrácen, ovšem prarodiče už neměli dost sil se o něj starat. Z osmi dětí se k hospodaření nikdo neměl, tak polnosti proto převzal babiččin strýc. Mně osobně se život na statku vždycky líbil, a i když mám střední hotelovou školu a pracoval jsem v mnoha gastronomických provozech v tuzemsku i v zahraničí, vždy mne to táhlo zpět. Společně s Veronikou jsme se rozhodli vrátit ke kořenům, starat se o svá pole a něco produkovat.

V čem spočívá základ vaší farmy?

Lukáš: Měl jsem potřebu odlišit se od ostatních, současně převládla láska k Provence. Tento rok jsme se proto rozhodli

pro pěstování levandule a založení Levandulového statku. Zatím máme jen čtvrtinu hektaru, kde se nachází sad a louky, ale část je již osázena levandulí. **Veronika:** Ke statku patří pět hektarů pole, které bychom chtěli do pěti let osázet sto dvaceti tisíci sazenicemi levandule. Jenom pro srovnání – na malém poli máme zatím dva tisíce pět set sazenic, takže si dokážete představit, jaká práce nás čeká, chceme vše vypěstovat ze semínek.

Lukáši, uvedl jste, že máte hotelovou školu, nechybí vám zemědělské vzdělání?

Lukáš: Máte pravdu, kvůli práci v zemědělství si budu muset nějakou odbornou školu dodělat. Vyznat se v dotacích bude ještě náročný oříšek.

Veronika: Já mám vystudovanou fakultu životního prostředí a pak jsem pracovala v kanceláři. K přírodě mě to však vždycky táhlo, proto jsem vystudovala tento obor.

Foto: archiv Levandulový statek Lukáš Drlík a Veronika Pejšová

Je práce na farmě náročná? Kolik lidí zaměstnáváte?

Lukáš: Prvního května letošního roku jsme se začali plně věnovat farmě. Zemědělskou činnost sice oficiálně můžu provozovat několik let, ale měl jsem pozastavenou živnost. Doposud jsme na to byli jen my dva. Kvůli kavárně, kterou jsme otevřeli, začínáme najímat první zaměstnance.

Veronika: Rozhodli jsme se pro bio kvalitu, proto děláme vše ručně a bez postřiků. Je pro nás uspokojením, že večer uléháme unavení a že je za námi velký kus práce.

Spolupracujete s různými neziskovými nebo odborovými organizacemi?

Lukáš: Spolupráci jsme rozjednali na více stranách. Jak přes místní akční skupiny

– statek stojí na území MAS Mohelnicko a MAS Moravská cesta, kavárnu na území MAS Horní Pomoraví –, dále také spolupracujeme s Charitou Zábřeh, která sídlí na stejném náměstí jako naše kavárna.

Veronika: Sociální podniky neziskového charakteru se nám líbí, protože chceme v budoucnosti vyrábět určité produkty. Charita Zábřeh nám v Paloníně vyrábí cukry, plánujeme i svíčky.

Slyšeli jste o možnosti podpory PGRLF pro projekty sociálního zemědělství?

Lukáš: Slyšel jsem o tom, ale vše je tak složité, že musíme znalosti nasávat postupně.

Foto: archiv Levandulový statek

Foto: archiv Levandulový statek

Budete v budoucnu spolupracovat s nějakými svazy nebo neziskovými organizacemi?

Lukáš: Líbí se mi představa možné spolupráce s nimi, hlavně kvůli získávání informací a možnosti připomínkování budoucích pravidel. Místní akční skupina se nám líbí v rámci myšlenky regionálního dopadu, přes MAS Horní Pomoraví jsme pro kavárnu získali certifikát JESENÍKY originální produkt® na poskytované služby.

Máte zkušenosti s podáváním žádostí o dotace? Jak vnímáte nastavené podmínky?

Lukáš: Letos poprvé jsme podali jednotnou žádost a uvidíme, jak velký objem financí nám přinese. Současně připravujeme s pomocí agentury žádost na projekt v prvním kole PRV. V budoucnu doufáme ve spolupráci s MAS, a tím také v možnost zpracovávat projektové žádosti svépomocí, ovšem za odborného vedení. Musím se s vámi podělit o zkušenost ze zmiňovaného prvního kola PRV. Nejdříve jsem se začel do podmínek a zjistil jsem, že bylinářům jsou určeny pouze tři možné položky, které byly však pro nové, začínající farmáře nevyužitelné. Nastavení dotací bylo šité na míru spíše velkým firmám. Proto jsem se rozhodl přes Facebook napsat panu ministrovi. Byl jsem na několika veřejných sezeních, kde deklaroval podporu malým a začínajícím

cím farmářům, tak jsem mu popsal, v čem vidím problém. Požádal mne o sepsání požadavků a jejich zaslání na ministerstvo. Divil jsem se, ale opravdu se mi ozvali, i když nejdříve s tím, že jsem měl reagovat dříve. Ale jak se má obyčejný člověk dostat k pravidlům, pokud se ještě neorientuje a není nikde organizovaný? Nicméně i tak změnili podmínky, aby si bylinkáři mohli pořídit menší stroje typu malotraktor nebo kultivátor. V rámci prvního projektu jsme se tedy zaměřili na pořízení techniky. Náš projekt dosahuje výše jednoho miliónu korun, proto doufáme, že se do výběru vejde a budeme úspěšní.

Jak vznikl nápad otevřít Levandulovou kavárnu?

Lukáš: Svoji produkci chceme zužitkovat, takže kavárna je logickou součástí našeho podnikatelského záměru. Primární je pro nás zpracovat levanduli do jídla a nápojů. Vše, co jsme zatím vypěstovali, směřujeme právě do naší kavárny. Máme v plánu vyrábět vlastní produkty, jako je například levandulový sirup, který chceme dále nabízet do různých sítí obchodů, jako je Olomoucká špajz nebo Sklizeno, a taky ho prodávat na farmářských trzích. Naším prvním produktem jsou sušenky. Nejdříve jsme je podávali jen ke kávě, ale zákazníci si je oblíbili a „donutili“ nás zpracovávat je zvlášť na prodej.

Řešíme rozdělení podnikání na výrobu a na zpracování. Pravděpodobně nezůstaneme jen u levandule, chceme produkovat další bylinky, například mátu, meduňku, chrpu či měsíček, dále pak česnek nebo jablka v návaznosti na sady.

Kdy vás napadla myšlenka zaměřit se na bio kvalitu?

Lukáš: Spolupracujeme s firmou SONNENTOR, která vykupuje bylinky výhradně od bio producentů. Jejím zástupci nám na školeních ukázali rozdíl mezi stavem pole a půdy po třiceti letech konvenčního hospodaření a mezi stejně dlouhou dobou bio hospodaření. Kvůli budoucím generacím je nám sympatické dívat se dopředu. Výsledný produkt pro nás není tak důležitý, primárně se nám líbí tento způsob práce.

Jak vypadá váš běžný den na farmě?

Veronika: Vyhráli jsme soutěž Rozjezdy roku v Olomouckém kraji, což nám přineslo i hodně publicity. Takže kromě každodenní práce na statku, která je opravdu bezmezná a práci v kavárně, nám přibýlo také spoustu rozhovorů, natáčení pořadů a vyřizování poptávek z obchůdků a od zákazníků. Běžný den je tedy velice nabitý a končí povětšinou kolem půlnoci.

Má výhra v soutěži vliv na návštěvnost Levandulové kavárny?

Lukáš: Rozhodně, o osmdesát procent naší tržby se vždy postarají turisté z celé republiky, kteří se na nás přijedou podívat hlavně díky výhře v soutěži. Do budoucna chceme otevřít více kaváren ve formě franchisingu, proto jsme si zažádali o ochrannou známku. **Veronika:** Naším hlavním cílem je věnovat se statku a levanduli, kterou musíme vyprodukovat v dostatečném množství pro další odbyty.

Víte, kolik je levandulových polí a kaváren v naší republice?

Lukáš: U nás je jen pár levandulových políček, jedná se spíše o hobby produkci například k vinicím. **Veronika:** Jedna kavárna je v Bratislavě, ale tam s levandulí pouze pracují, nejedná se o jejich produkt. V tom jsme opravdu originální. Snad se nám povede. Kluci v Bratislavské kavárně jsou moc vstřícní. Když jsme jejich kavárnu před otevřením té naší navštívili, podělili se s námi o zkušenosti a za to jsme jim vděční. ●

S žádostmi o dotace pomáhám i ostatním

Co nejlepší podmínky pro svůj skot se snaží vytvořit Pavel Mrázek, který hospodaří na Hanušovicku. Spolupracuje s Místní akční skupinou Horní Pomoraví a aktivně využívá dotace, které jsou podle něj základem udržitelnosti hospodaření.

Jaký byl počátek vašeho podnikání?

Nejdříve jsem byl jen SHR, a to od roku 1994, kdy jsem začal na vlastních rodinných pozemcích. Poté jsem založil firmu AGROMONT SERVIS s. r. o., to bylo v roce 2009. V současnosti provozuji oba podnikatelské záměry.

Vystudoval jste v oboru? Nebo jste se k hospodaření dostal jiným způsobem?

Vystudoval jsem střední zemědělskou školu, takže kvalifikaci pro svoje podnikání mám.

Jak vypadá vaše podnikání?

Od letošního roku jsem hospodářství rozdělil, ovšem v obou hospodařím na trvale travních porostech, skot chovám pouze jako zástavový. Jako SHR mám 190 hektarů půdy a 85 kusů dobytka, firma AGROMONT hospodaří na 300 hektarech se 120 kravami a 80 telaty.

Kolik lidí zaměstnáváte?

Jednoho člověka. Dále mám několik pomocníků na dohodu o provedení práce.

Jaké byly počátky vaší spolupráce se zemědělskými či jinými spolkovými organizacemi, například OAK, MAS či svazy?

V MAS Horní Pomoraví figuruji jako jeden ze zakladatelů. Také jsem byl donedávna členem programového výboru, který nastavoval čerpání dotací pomocí metody LEADER na našem území. Tato metoda je přínosem pro daný region. Dále jsem členem Svazu marginálních oblastí.

Vyznáte se v systému SZP a PRV? Využíváte služeb školených kolegů, nebo zpracováváte žádosti sám?

Oproti jiným farmářům mám relativně nadstandardní rozhled, získávám různé informace, co se kde řeší a jak se co nastá-

Foto: archiv ČMSZP

vuje. Je to hrozně složité, proto pomáhám i jiným subjektům. S ohledem na zmíněné zkušenosti si žádosti zpracovávám sám.

Víte, na co má farmář nárok a jakým způsobem může své hospodaření provozovat udržitelně?

Jak jsem zmínil – orientuji se v různých dotačních programech a snažím se dotační prostředky využívat.

Jaké projekty jste realizoval, z jakých fondů a na jaký rozvoj svého podnikání?

Dotace jsem využil na nákup strojů a na rozvoj agroturistiky, dále jsem získal podporu z PGRLE. Plánuji investice do staveb, situaci mi však komplikuje nedokončený územní plán Hanušovicka.

Je vaše hospodaření teoreticky udržitelné i bez dotací?

V kombinaci trvale travních porostů a chovu krav bez tržní produkce mléka hospodaření rozhodně bez dotací udržitelné není. Vliv má i výměra, osobně mám celkem zhruba 500 hektarů a nejedná se o soběstačné

Foto: archiv ČMSZP

hospodaření. Pomáhám menším zemědělcům se zhruba 50 hektary.

Ti se třeba obejdou bez dotací, ale živí je nějaká další činnost, jako je například oprava strojů nebo něco podobného.

Paradoxně firmy hospodařící na ploše od 300 do 600 hektarů by měly problém se udržet za polovinu dotací, poskytovaných i v minulosti. Problém je v nastavení systému, protože menší farmář potřebuje stejnou techniku jako velké podniky, ale oproti nim nemá finance na její nákup. Nový traktor stojí pro všechny stejně. Proto je hospodaření udržitelné jen pro velké podniky. Technika je drahá, včetně servisu a dalších nákladů, ale farmář ji potřebuje

a nelze ji nijak nahradit. Pokud budeme držet styl „nesmíš rozorat, nesmíš dojit, kvůli auditům nesmíš jinak podnikat, než jak je to vyjmenované v jednotné žádosti“, tak nelze o udržitelnosti činnosti bez dotací uvažovat.

Využil jste diverzifikaci nezemědělských činností zemědělských podniků za účelem získání nových zdrojů příjmů?

Osobně jsem využil agroturistiku, v malém zimní údržbu nebo služby pro obec či opravu techniky. O finalizaci jsem zatím neuvažoval.

Jak náročné je ekologické hospodaření a jaký význam má podle vás welfare v praxi?

Ekologie je pro mne v tomto prostředí přirozená, takto hospodařím téměř od počátku. Skot je pro mne jediným výstupem hospodaření, je potřeba dosáhnout jeho vysoké užitné hodnoty.

Takže pokud se má dobytek dobře, je spokojenější, je v lepší kondici, má zdravější telata a chutnější maso.

Osobně vidím v rozvoji podnikání a nastavení co nejlepších podmínek pro má zvířata překážky v rovině územního plánu, protože se přes katastry, na kterých hospodařím, „táhne“ nový územní plán, bez kterého

mi nepovolí nové stavby nebo úpravy. To rozvoj mé farmy velice ztěžuje.

Jak vypadá váš běžný den na farmě?

Máme letní a zimní sezónu. Hlavní je dobytek, jeho kontrola včetně kontroly stavu ohrad. ●

Dotační politika je špatná v celé EU

V roce 1993 byla založena firma SABAS, která hospodaří v oblasti Javornicka. Přinášíme vám rozhovor s jejím jednatelem Ing. Kamilem Surovíkem o hospodaření v polském pohraničí.

Jaký je počátek hospodaření vaší firmy a jak jste se do něj zapojil?

Firmu SABAS založil můj otec a jeho tři společníci v roce 1993. Dostal jsem se do ní až v roce 2002, kdy bylo zapotřebí začít vyřizovat dotace z EU. Otec hledal někoho, kdo by se ujal práce s počítačem, kdo by znal legislativu a orientoval se v dotačních programech a jejich podmínkách. V té době jsem stejně hledal nové uplatnění, protože celní správa, kam jsem nastoupil po vojně a působil deset let, v rámci restrukturalizace měnila své působíště, které mi nevyhovovalo.

Základ jsem měl, vyučil jsem se opravářem zemědělských strojů. Po určité době jsem zjistil, že by nebylo od věci dodělat si maturitu, kterou jsem také úspěšně absolvoval. Jelikož jsem dospěl k závěru, že pouze maturita pro další rozvoj mé kariéry nestačí, rozhodl jsem se jít na vysokou školu, kterou jsem dokončil v roce 2006. Poté jsem se stal plnohodnotným společníkem ve firmě a od roku 2008 jejím jednatelem. V současné době jsem ve vedení samostatně již dva roky. Je pravda, že mám oficiálně dva společníky, bratra a bratrance. Ve firmě sice figuruje ještě čtvrtý společník,

Zemědělské družstvo "Agroholding" se sídlem v Bernarticích, ovšem nepodílí se na vytváření zisku a žádným způsobem nezasahuje do chodu společnosti.

Při podpisu společenské smlouvy jsme se rozhodli, že i přes různou výši podílů bude mít každý společník na valné hromadě jeden hlas, aby nemohlo dojít k přehlasování Zemědělským družstvem "Agroholding".

Když se dnes ohlédnete, bylo zapojení se do hospodaření dobrým krokem?

Dá se říci, že s ohledem na rodinnou firmu byl návrat k zemědělství velice dobrým krokem. I přes velkou časovou náročnost mě hospodaření uspokojuje a baví. V rodném kraji bych chtěl zůstat, i když je těžké zde žít, hlavně pokud člověk nemá práci.

Kolik lidí zaměstnáváte? Jaký je obrát vaší firmy?

Ve firmě zaměstnáváme zhruba padesát pět lidí. Obrát za loňský rok činil osmdesát devět milionů korun.

Foto: archiv ČMSZP
Kamil Surovák

Můžete popsat, jaký je předmět vašeho hospodaření? Čím se zabýváte?

Máme jak rostlinnou, tak i živočišnou výrobu s převážujícím podílem 60 procent rostlinné výroby. Obhospodařujeme 1209 hektarů orné půdy a 570 TTP. Chováme 210 krav na mléko a na pastvě máme také zhruba 220 krav bez tržní produkce mléka. Včetně jalovic, výkrmu býků, telat a tak dále je to přes tisíc kusů dobytka. Kombinovat živočišnou a rostlinnou výrobu jsme se rozhodli proto, abychom se vyhnuli ztrátám v případě krize jedné z nich. Mléko produkujeme v kvalitě Q. V rostlinné produkci máme kombinaci pšenice (290 ha), řepky (256 ha), triticales (54 ha), kukuřice ve výměře 110 ha do siláže a 40 ha na zrno, sladovnického ječmene (155 ha), lupiny (50 ha) a ovesa (20 ha). Dále zkoušíme sóju na 195 ha, respektive dle aktuálního osevního postupu, a 30 ha jetele. Hospodaříme kombinovaně v LFA H4 a OA. Výškově to je od 220 m n. m. do 450 m n. m., svažitostí odpovídají pozemky oblasti H4. Půda se dle bonity pohybuje

od 2,5 do 4,5 Kč/m², je hodně kamenitá. Škoda, že se na Javornicku zastavil ledovec, který tu zanechal spoustu kamení, a nepokračoval až do Polska. Tam je již černozem s minimálním množstvím kamení a bonitou půdy přesahující 10 Kč/m². Měli jsme ještě chov prasat, který jsme museli před třemi roky z důvodu ztrátovosti ukončit.

S kým ze zemědělských či jiných organizací spolupracujete?

S místní akční skupinou bohužel nespolečně pracujeme, protože jsme se v počátcích neshodli na zaměření jejich strategie. Ze strany vedení MAS neexistovala podpora zemědělských podniků. Uvidíme, jak to bude vypadat pro budoucí období. Spolupracuji však se Svazem výrobců mléka.

Jaké byly počátky vaší spolupráce s ČMSZP?

Spolupráce s ČMSZP začala po mém příchodu do firmy. Bylo mi nabídnuto místo v dozorcí radě a později jsem se stal jejím místopředsedou. V roce 2014 jsem dostal nabídku kandidatury na předsedu

Foto: archiv ČMSZP

svazu, kterou jsem dlouze zvažoval. Nakonec jsem ji přijal a předsednictvo mne zvolilo do vedení organizace. Bohužel byl pro mě právě ten rok zdravotně náročný a zhruba po půl roce jsem musel rezignovat. Navíc nešlo skloubit tento post s vedením firmy, mimo jiné i kvůli vzdálenosti. Cesta do Prahy trvá kolem čtyř hodin, a pokud je člověk ve firmě jako jednatel sám, tak je sloučení těchto dvou funkcí náročné. Převážila proto odpovědnost k rodinné firmě.

Jak vidíte jako hospodář letošní rok?

Bohužel to není moc úspěšný rok. Především kvůli tomu, že nebyla druhá senoseč a že dobytek nemá moc krmení. Úroda byla v letošním roce spíše průměrná nebo mírně podprůměrná kvůli velkému suchu. Kukuřice na zrno není s ohledem na letošní klimatické podmínky. Všechna půjde do siláže, abychom měli dostatek krmiva pro dobytek. Naštěstí

si naše společnost nechala mírnou rezervu z loňského roku, která zčásti pokryje výpadek kukuřice na zrno. Zároveň chci podotknout, že nejsem zastáncem bioplynových stanic. Kukuřice by měla výhradně sloužit na krmení dobytka.

Co se týče dotací, vyznáte se v systému SZP a PRV? Zpracováváte žádosti o dotace sám, nebo využíváte školené kolegy?

PRV znám velice dobře. Orientuji se a vím, kde si vyhledat informace. Po konzultaci se zootechnikem a agronomem jsem schopný o dotace požádat sám. Práce je pro mne jednodušší po spuštění nového webu ČMSZP, který je provázán s webem ministerstva zemědělství. Můžu se tak rychle orientovat a vyhledávat potřebné informace a novinky.

Využíváte poradenství KAZV?

KAZV mi pomáhá zjišťovat odpovědi na moje dotazy a snaží se mi pomoci se žádostmi, takže jejich služeb rozhodně využívám.

Je vaše hospodaření udržitelné s ohledem na využívání dotací?

S dotacemi ano, bez dotací s problémy. Myslím si, že veškerá dotační politika českého státu a EU je velmi špatná. Udržitelné by bylo, kdyby nebyly dotace a kdyby měli všichni zemědělci opravdu rovné podmínky, po kterých také volají, a neplatil by se velký byrokratický aparát. Dále nevidím důvod danění dotací v EU nebo opakované kontroly finančního úřadu na dotační finance a jejich odvod zpět do státní pokladny. Zemědělci kvůli administraci projektů a systému kontrol mnohdy o dotace ani nežádají. Příkladem je welfare dojných krav, který byl vyhlášen na letošní rok. Kontroly a změn-

ny pravidel práci velice ztěžují. Myšlenka je dobrá, ale pravidla jsou nastavena nekonceptně.

Takže využíváte aktivně dotace?

Samozřejmě. Základem je dotace na plochu SAPS a greening a welfare mléčného skotu. Pohybují se v oblasti LFA, takže využívám i tyto podpory a dotace na krávy bez tržní produkce mléka plus dojnice a masná telata. Mám nastavený základní management Louky a pastviny a v letošním roce mi končí ještě Zatravnění. Z PRV jsem moc nežádal, ale získal jsem jiný druh dotací, a to z ministerstva životního prostředí na čpavek a dále podpory PGRLF (nákup strojů a odečet úroků). O programu na čpavek zemědělci moc nevědí. Dá se také žádat u ministerstva průmyslu a obchodu. MŽP má dále program na prašnost, ale ten jsem jako záměr na posklizňovou linku zatím odložil.

Foto: archiv ČMSZP

V tomto kraji by se dala předpokládat intenzivní spolupráce s obcí, pomáháte si?

Dosud jsem měl pouze negativní zkušenosti, což se v současnosti naštěstí lepší. Je potřeba řešit příkopy, souvratě a pásy kolem vodních toků a lesů, které jsou většinou ve vlastnictví obce, s ohledem na údržbu cest a zásahy do pozemků firmy a kvůli průjezdu techniky. To jsme naštěstí vyřešili. Osobně spolupracujeme ještě s učilištěm. Na dílnách máme jednoho až dva učně, kterým vyplácíme 30 procent minimální mzdy, získávané ve škole.

Plánujete přihlásit nějaký záměr do 1. kola PRV?

Toto kolo nevyužiji, napřed musím najít ve svém rozpočtu volné prostředky na nákup zemědělské techniky. S ohledem na nižší dotace na LFA, ceny mléka a tím i nižší kapitál na vlastní spoluúčast při dotaci to bude velmi složité. Letos jsem také musel investovat do vybavení kvůli přírodním podmínkám. Živočišná výroba

byla také v počátku nutnou investicí, na ni jsem využil dotace v maximální míře.

Využil jste diverzifikaci nezemědělských činností zemědělských podniků za účelem získání nových zdrojů příjmů?

Agroturistiku ne, musel bych nabrat další sílu, protože to musíte dělat na sto procent. Naše oblast je pro ni sice vhodná, ale s ohledem na informace, jak funguje za hranicemi s Polskem, se moc neujala.

Využíváte ekologické hospodaření? Jaký význam má welfare v praxi?

Ekologické hospodaření je mi sympatické, ale již v 90. letech nám to podmínky neumožnily a byrokracie nám přišla neúnosná. Welfare využíváme dnes i v minulosti.

Zmínil jste, že je těžké v tomto regionu bydlet bez práce, využíváte dotace na zaměstnance třeba přes úřad práce?

V naší oblasti je velká nezaměstnanost, ale dotační pod-

mínky a následná byrokracie opět moc nepřispívá k využití těchto dotací. Pokud potřebujete pracovníka na sezónu, přičemž vyřízení dotace trvá více než měsíc, raději si to rozmyslíte nebo někoho zaměstnáte i bez dotací. Víím, že byl letos spuštěn program sociálního zemědělství, ale o tom nepřemýšlím.

Máte finalizaci své výroby s ohledem na prodej?

Finalizaci nemám, prodej se zaměřuje na rostlinnou výrobu, protože v nedalekém Polsku je velká poptávka. Dobytek prodávám u nás. Měl jsem ambice zřídit malou mlékárnu, ale geologická poloha tomu nevyhovuje. Dá se říci, že polský trh je pro české výrobky uzavřený. Při vstupu na trh tam myslí trochu jinak než u nás. Říkají si: „Co bude dělat polský zemědělec?“ Na rozdíl od nás si svůj trh umí ochránit. Pro nás je výhodné jejich nižší DPH a to, že zemědělec nehradí sociální a zdravotní pojištění. Dotační politika je špatná v celé EU, nejen u nás.

Jak vypadá váš běžný den na farmě?

V práci jsem od půl sedmé, ve středisku Bílý Potok máme ranní poradou s určením práce. Celkem mám tři střediska – Javorník s polním mlátem, Bílý Potok s krávy s tržní produkcí mléka, jalovicemi, telaty a výkrmem býků a poslední středisko Bílá Voda s chovem krav bez tržní produkce, jalovicemi a telaty. Celkem 1100 kusů se zatížením 0,5 DJ na hektar.

Říká se co zemědělec, to myslivec, je to tak?

Firemní honitby máme dvě: v oblasti Javorník a Bílý Potok. Jsou to polní honitby a každá má na tisíc hektarů. Jeden zaměstnanec mi dělá mysliveckého hospodáře. ●

Snažíme se, aby se region rozvíjel

Zkušenosti nejen z České republiky, ale i z Londýna, kanadského Vancouveru či exotického Hongkongu posbíral Pavel Vinohradník, v současnosti hospodařící na Rýmařovsku. Spolu se svým bratrem Janem se zabývá chovem masného skotu v nadmořské výšce 600 až 850 m n. m. Soudě dle jeho odpovědí by typ zaměstnání ani bydliště neměnil.

Foto: archiv ČMSZP

Jak jste se dostal k podnikání v zemědělství?

Otec začal hospodařit při „rozpadu státních statků“ v roce 1993. Působil jako vedoucí hospodářství i jako hlavní agromonom státních statků v Rýmařově. Navázal jsem tedy na jeho práci.

Vystudoval jste patřičný obor, nebo jste „zběhl“ odjinud?

Práci v zemědělství jsem chtěl dělat vždy. Absolvoval jsem Střední zemědělskou školu v Bruntále a následně pak Vysokou školu zemědělskou v Brně. Firmu jsem převzal společně se svým bratrem Janem v roce 2010, po úmrtí otce. Předtím jsem strávil pracovní řadu let v Praze i v zahraničí, v Londýně, kanadském Vancouveru, ale například i v asijském Hongkongu.

Jak vypadaly vaše začátky spolupráce se zemědělskými či jinými spolkovými organizacemi?

MAS Rýmařovsko jsem pomáhal zakládat ještě za mého působení v Praze. Společně

se snažíme nastavit strategii fungování zdejšího regionu tak, aby se rozvíjel. Aby byly vytvářeny podnikatelské příležitosti, čímž může být zachována zaměstnanost v této oblasti. Je to jedna z cest, jak řešit tento problém.

A jak jste se dostal ke spolupráci s ČMSZP?

Navázal jsem na členství mého otce v této organizaci.

Dlouho jste se neubráníl a už přišla nabídka na konkrétní funkci?

Na funkci ve svazu mne přesvědčil tehdejší předseda Lubomír Burkoň, který chtěl vybudovat tým odborně zdatných lidí, kteří by byli přínosem pro svaz i jeho členy.

Kolik lidí zaměstnáváte?

To se liší v zimním a v letním období – v létě hojně využívám sezónních pracovníků a brigádníků. V přepočteném stavu pak mám mezi 22 a 23 zaměstnanců.

Jak vypadá vaše podnikání?

Zabývám se odchovem masného dobytka v horách v nadmořské výšce 600 až 850 m n. m.

Vyznáte se v systému SZP a PRV? Zpracováváte žádosti sám, nebo využíváte pomoci školených kolegů?

Zpracování a hlídání žádostí je administrativně náročné, proto využívám služeb manažerů MAS Rýmařovsko a jsem velmi spokojený.

Víte, na co má farmář nárok a jakým způsobem může své hospodaření provozovat udržitelně? Využíváte poradenství KAZV?

Nikdo neví vše, takže si rád nechám poradit. Využívám i rad KAZV.

Poradíte, jak vytvořit udržitelný systém hospodaření v kombinaci produkce, výroby a doplňkových činností ve venkovském prostoru, včetně spolupráce?

Myslím si, že každý zemědělec se nachází v jiném postavení i v jiných přírodních podmínkách,

proto si myslím, že si musí najít svou cestu sám – co funguje u jednoho, nemusí fungovat u druhého, a obráceně.

Je vaše hospodaření teoreticky udržitelné i bez dotací?

Za stávajících výkupních cen je hospodaření na horách bez dotací nemožné.

Využil jste diverzifikaci nezemědělských činností zemědělských podniků za účelem získání nových zdrojů příjmů?

Co se týče dotací, tak nevyužil.

Snažíte se maximálně využít dotační prostředky? Jaké projekty jste realizovali jako firma?

Investiční dotace jsem nevyužil, protože jejich nastavení v minulém období nebylo ideální – pokud si člověk spočte výnosy a náklady a promítá je do delšího období, tak byl na hranici rentability, mnohdy i pod ní. ●

Důležitá je spokojenost zvířat

Za ochrannou známkou Český Angus, kvalitního hovězího masa původního plemene skotu Aberdeen Angus, stojí mimo jiné Miroslav Vráblík, český zemědělec a chovatel z obce Trhové Svině. Díky jeho přičinění je dnes tento druh masa pověstný svou vysokou kvalitou a vynikající chutí. Nesmí chybět na jídelním lístku vybraných restaurací či na tabulích náročné soukromé klientely.

Jak jste se dostal k podnikání a jak právě k tomuto záměru?

Začínal jsem v roce 1990 se svým přítelem Milošem Menhartem z Kanady. Rozhodli jsme se začít s chovem masného skotu, tedy s něčím, co tu do té doby bylo jen opravdu mimořádně. První zvířata jsme přivezli o rok později, konkrétně pět březích a čtyři nezapustěné jalovice plemene Aberdeen Angus. Můj vztah k masnému skotu ovlivnilo postgraduální studium na zemědělské škole v Brně. Tehdy nás profesor Kahoun vzal na exkurzi do Maďarska a ukázal nám, pro nás tehdy zcela neznámý, způsob chovu skotu, kterému dnes říkáme chov krav bez tržní produkce mléka. Bylo to v roce 1987. Už tehdy bylo možné vidět asi třístahové stádo domácího skotu, v němž působilo osm býků plemene Limousine. Jako zootechnik na státním statku jsem začal tento systém zkoušet, připouštěli jsme vyřazené prvotelky „limuzínským“ býkem. Výrazný posun v kvalitě chovu nastal právě po setkání s Milošem, kdy jsme začali s chovem čistokrevných Angusů.

Jak váš příběh pokračoval?

V roce 1993 jsme založili firmu M.I.L.O.S. Inc., ČR, jednalo se o dceřinou společnost kanadské firmy, a začali rozvíjet chov. Již od roku 1994 jsme poráželi první kusy jatečných býků, po uzrání maso bourali a vakuově balili. V té době jsme také hledali první zákazníky, zájemce o vysoce kvalitní maso. Naše cesta vedla samozřejmě do vybraných restaurací. Zároveň jsme hledali zákazníky mezi malospotřebiteli a již v té době jsme realizovali závoz objednávek až k zákazníkovi na uvedenou adresu. Tehdy také vznikla ochranná známka Český Angus, pod kterou jsme maso na trh dodávali.

Spolupracujete se zemědělskými či jinými spolkovými organizacemi?

Od roku 1993 jsem začal působit v Českém svazu chovatelů masného skotu. Byl jsem ve výboru jako zástupce plemene Aberdeen Angus. V jiných organizacích ne.

Foto: archiv Miroslava Vráblíka
Miroslav Vráblík

Jak byste popsal počátky vaší spolupráce s ČSCHMS?

Svaz byl novou organizací, začínal s jedním profesionálním pracovníkem, kterým byl Josef Dufka, nestor českého chovu masného skotu. Protože šlo o nové odvětví živočišné výroby, bylo potřeba vytvořit vše od základu – systém chovu, kontrolu užitečnosti, plemennou knihu, šlechtitelské programy, normy, metodiky. Důležitá byla také osvětová práce, vzdělávání a školení chovatelů. Vždyť i na vysokých školách se tato problematika vyučovala jen velice okrajově. Byl to bouřlivý rozvoj a popravdě nás ani nenapadlo, jak významných rozměrů nabyde.

Jak jste se zapojil do ČMSZP?

Spolupráce s ČMSZP vznikla zcela přirozeně. Obě organizace sdružují chovatele skotu bez tržní produkce mléka, hospodařící převážně v podmínkách LFA. Společně se Svazem marginálních oblastí tyto organizace jako jediné hájí zájmy producentů v podhůří a na horách a prosazují je na jednáních především s ministerstvem zemědělství. Přirozená potřeba spojit síly a získat co nejlepší pozice pro vyjednávání vedla k tomu, že se ČSCHMS stal členem Českomoravského svazu zemědělských podnikatelů.

Foto: archiv ČSCHMS

Kdy vznikla myšlenka na vaši kandidaturu na předsedu organizace ČSCHMS?

Jsem dlouholetým funkcionářem, pracuji ve svazu přes dvacet let. Poprvé jsem byl předsedou v letech 1995 až 1996, mnoho let jsem pracoval ve výboru. V roce 2005 jsem ukončil práci ve výboru a na pět let jsem se stáhl z aktivní činnosti. Potřeboval jsem si odpočinout, měl jsem hodně práce ve firmě. V roce 2009 jsem znovu kandidoval na předsedu svazu, ve volbách jsem uspěl a v roce 2013 jsem post předsedy obhájil na další, čtyřleté funkční období.

Vyznáte se v systému SZP a PRV? Zpracováváte žádosti sám?

Ano, všechno dělám sám.

Víte, na co má farmář nárok a jakým způsobem může své hospodaření provozovat udržitelně? Je podle vás udržitelné i bez dotací?

Ne. Mnoho ekonomických studií v rámci Evropy a zároveň v ČR jasně dokládá, že systém chovu kojných krav je ztrátový a že potřebuje podporu. Má totiž další přínosy, které jsou charakterizovány jako veřejné statky a jejichž plněním zemědělci naplňují společenskou objednávku. Za něj také náleží odměna, například formou podpor. Za to chovatelé udržují požadované stavy přezývkavců, které pasou na travních porostech, chovají se šetrně k životnímu prostředí, nepotřebují k výrobě chemické

látky, přispívají k ochraně spodních vod, výrobou na trvalých travních porostech naplňují protierozní opatření, udržují krajinu v kulturním stavu, příznivém pro život obyvatel i pro návštěvníky.

Jak by měla taková podpora vypadat?

Je třeba stále opakovat, že čistá a kulturní krajina něco stojí a že tomu, kdo tuto službu vykonává, náleží odměna. Současný stav je výsledkem dlouhodobé cílené podpory, kterou zahájil již ministr Josef Lux tím, že podpořil nákup genetického materiálu a umožnil tak rozvoj tohoto systému chovu. Již v devadesátých letech dotoval masná telata částkou 7000 korun. Finanční podpory, velmi dobrý zdravotní stav stád, um a šikovnost našich chovatelů, dobrá šlechtitelská práce a příznivá obchodní situace na trhu s hovězím ma-

sem a živými zvířaty – to jsou hlavní pilíře úspěšného rozvoje chovu masného skotu v ČR. Přesto se jedná o citlivou komoditu, která vyžaduje stálou pozornost a podporu.

Jak náročné je ekologické hospodaření a jaký význam má welfare v praxi?

Nejsem ekologický farmář. Welfare je velmi důležitou součástí chovu. Bez pohody a klidu ve stádech se nedá dosahovat špičkových výsledků. Spokojenost zvířat je jedním ze základních předpokladů dobré užitkovosti. Welfare jako takové by mělo být naprostou samozřejmostí v každém chovu hospodářských zvířat, ne prostředkem k získání podpor. ●

ZEAS Březná má za sebou více než dvacetiletou zkušenost s členstvím ve svazu

Štíty – Zemědělská akciová společnost ZEAS Březná a.s. vznikla v květnu roku 1993 skupinou oprávněných osob a vlastníků zemědělské půdy, kterým tehdejší Státní statek Štíty vrátil v restitucích zemědělský majetek. Od stejného roku je rovněž členem ČMSZP. Farmářské listy přináší rozhovor s prvním místopředsedou ČMSZP Ing. Miroslavem Buchtou, předsedou představenstva akciové společnosti ZEAS Březná, a Vladimírem Světlíkem, ředitelem a místopředsedou představenstva akciové společnosti ZEAS Březná.

Foto: archiv ZEAS Březná

Můžete nám popsat vznik akciové společnosti ZEAS Březná?

Buchta: Akciová společnost vznikla na základě spolupráce osob, které vkládaly svůj nemovitý majetek nebo finanční vklad. Spoluvlastníky se stali jak majitelé restituovaného zemědělského majetku, tak i zaměstnanci. Počáteční stav akcionářů v roce 1993 činil 26 osob, za vložený majetek ve výši 10 tisíc korun byla vydána jedna akcie. Postupně se počet akcionářů ustálil na 320. Název společnosti je odvozen od nedaleké řeky Březná.

Jakým způsobem jste se dostali do zemědělské společnosti?

Buchta: Můj vztah k zemědělství se počal rozvíjet již od 15 roků, kdy jsem nastoupil na učební obor traktorista a mechanizátor. Po roce jsem přešel na střední zemědělskou školu a poté navázal hned zemědělskou praxí. Ta však byla navázána spíše na výzkum, přesněji Výzkumný ústav pro chov skotu v Rapotíně. V praxi jsem však poznal, že je potřeba také

dalšího vzdělání a nastoupil jsem na Vysokou zemědělskou školu v Praze Suchdol. Po jejím absolvování a po vojně jsem se vrátil zpět do Rapotína, kde jsem nejdříve působil ve funkci úsekového zootechnika a později jsem pracoval na ekonomickém úseku. K akciové společnosti ZEAS Březná jsem se dostal jako předseda dozorčí rady a teď jsem již 13. rokem předsedou představenstva.

Světlík: Mne k této praxi přivedla střední zemědělská škola a státní statek ve Štítech.

Vyzkoušel jsem si práci na různých střediscích, jako je doprava a rostlinná výroba. Po 13leté praxi mi byla nabídnuta možnost se účastnit výběrového řízení na ředitele akciové společnosti, kterou

Foto: archiv ZEAS Březná
Miroslav Buchta (vlevo)

jsem přijal a uspěl. Již čtyři roky působím jako ředitel a současně také jako člen představenstva a jeho místopředseda.

Jaké jsou počátky spolupráce se zemědělskými či jinými spolkovými organizacemi – agrární komora, místní akční skupina, svazy apod.?

Buchta: ZEAS je členem MAS Horní Pomoraví, ČMSZP, OAK Šumperk a Mléčného svazu, kde jsme také významnějšími akcionáři. V místní akční skupině jsme nebyli zakládajícími členy o.p.s., ale aktivně se účastníme jednání a náš zástupce je ve správní radě a také ve výběrové komisi. V současné době spolupracuje-

me na tvorbě nové strategie, která by měla být zaměřena také na podpory pro zemědělce z PRV 2014–2020.

A spolupráce s ČMSZP?

Buchta: Dá se říci, že jsme zakládajícími členy, protože se svazem spolupracujeme již od roku 1993, kdy začal aktivně pracovat. Celou dobu byl zástupce ZEAS Březná, konkrétně pan Josef Jurásek, v předsednictvu svazu. Od roku 2013 jsem jeho nástupcem já, také jako člen úzkého vedení a v současné době jako 1. místopředseda.

Kdy vás napadla myšlenka na kandidaturu na funkci ve svazu?

Buchta: Místopředsedou jsem se stal vloni v lednu, když byl zvolen předsedou svazu Ing. Kamil Surovík. Osloven jsem byl na sklonku roku 2013. Jelikož mne práce ve svazu a v předsednictvu zajímala, kandidaturu jsem přijal a předsednictvo mne zvolilo za jednoho ze 4 místopředsedů. V roce 2014, kdy byla mimořádná volba předsedy, mne oslovil současný předseda Ing. František Winter a nabídl mi post svého zástupce, tedy 1. místopředsedy.

Můžete nás seznámit se základními informacemi o akciové společnosti? Kolik lidí zaměstnáváte, jaký je váš obrát a jaká je hlavní oblast hospodaření?

Světlik: ZEAS Březná má celkem 72 zaměstnanců a roční obrát činí 100 miliónů korun. Základem hospodaření je živočišná výroba. Naše stádo skotu čítá 1 600 kusů dobytka, z toho 645 kusů dojných krav, 105 kusů krav bez tržní produkce a dále mladý skot. Hlavní činnost je výroba mléka, kdy denní užitkovost představuje 21 litrů na kus a roční 6 700 litrů. Již po dobu 3,5 let ročně dodáváme přes 4 milióny litrů mléka v kvalitě Q. V rámci rostlinné výroby obhospodařujeme 1 980 hektarů zemědělské půdy, z toho 950 hektarů orné půdy rozdělené na 430 hektarů produkce obilniny,

Foto: archiv ZEAS Březná

180 hektarů kukuřice a další. Veškerá produkce je směřována na podporu živočišné výroby.

Buchta: V roce 2013 byl zahájen provoz vlastní bioplynové stanice o výkonu 550 kW, kde zpracováváme asi 55 procent objemu hnoje, 15 procent kukuřice a zbytek představuje zpracování travní senáže. Stanici jsme postavili bez dotací a je plně kryta úvěrem. Celkové náklady na výstavbu se pohybovaly kolem 60 milionů korun. Stanice primárně dodává energii pro provoz střediska firmy a přebytky dodává do veřejné sítě. K realizaci produkce mléka provozujeme také mlékomat, který se nachází v budově ředitelství společnosti na náměstí Míru ve městě Štítý. Automat je v provozu téměř pět let s denním prodejem kolem 85 litrů mléka. Hlavně o víkendech zaznamenáváme zvýšený zájem o mléko ze strany rekreatantů v místní oblasti. To nám nestačí ani základní 120litrová nádrž a musí se doplňovat. Mléko je každopád-

ně každý den čerstvé.

Světlik: Hospodaříme v Olomouckém kraji v okrese Šumperk, přesněji na katastrech obcí Štítý, Heroltice, Březná, Písařov, Bušín, Jakubovice, Janoušov, Bukovice a Crhov. Hospodaříme také v Čechách, protože naše hospodářství přesahuje i do katastru Červená Voda.

Vyznáte se v systému SZP a PRV? Zpracováváte si dotace sami? Využíváte poradenství KAZV?

Buchta: Problematika SZP a PRV na programové období 2014–2020 je velice obsáhlá a složitá. Osobně se orientuji v základních parametrech nastavení a jednotlivých dotačních programech.

Světlik: Jednotnou žádost jsme si v tomto roce zpracovávali sami, respektive na to máme vyčleněného zaměstnance.

Buchta: Snažíme se čerpat informace z ČMSZP a dalších nevládních zemědělských organizací a také prostřednictvím portálu MZe a SZIF.

KAZV využíváme, respektive máme velice dobrou zkušenost s okresním pracovištěm v Šumperku, které nám vychází vstříc, konzultuje s námi a také se účastníme jejich školení.

Víte, na co má farmář nárok a jakým způsobem může své hospodaření udržitelně provozovat? Využíváte aktivně dotace?

Buchta: Víme, co můžeme čerpat. V minulosti jsme využívali jak podpor PRV, tak i PGRLF na podporu investic. S dotacemi jsme začali již v roce 2004 prostřednictvím programu SAPARD na rekonstrukci střediska živočišné výroby Březná. Postupně jsme pak využili dotací na modernizaci a obnovu strojního vybavení, rekonstrukci nebo výstavbu hnojiště, teletníku a odchovny mladého dobytka v Písařově. Prostřednictvím MAS jsme také využili dotace z programu LEADER. Od PGRLF jsme aktivně využili podpory úroků z úvěru a program na nákup nestátní zemědělské pudy.

Poradíte, jak vytvořit udržitelný systém hospodaření v kombinaci produkce, výroby a doplňkových činností ve venkovském prostoru, včetně spolupráce?

Buchta: Udržitelnost samotné zemědělské výroby je složitá hlavně z důvodu velkého kolísání tržních cen zemědělských komodit. Z toho důvodu je důležitá také diverzifikace. Vzhledem k zaměření naší společnosti na živočišnou výrobu a chov skotu, vyvstal i problém se skladováním chlévské mrvy. Od roku 2009 jsme uvažovali o výstavbě bioplynové stanice, kdy nám žádost o připojení kapacity do sítě ČEZ bohužel sedmkrát zamítnul. Po osmé, v květnu 2012, jsme obdrželi souhlas. Stavbu jsme započali v květnu 2013 po vyřízení všech povolení s výstavbou. V prosinci 2013 již stanice stála a zahájila zkušební provoz do května 2014. Vůči veřejnosti jsme uspořádali také den otevřených dveří, kde jsme místním i přespolním obyvatelům ukázali, jak tato stanice funguje a jakým

Foto: archiv MARWIN

způsobem pomáhá při hospodaření.

Světlik: Přemýšlíme i o dalších možných směrech a rozšiřování činnosti s cílem zhodnocování produkce v návaznosti na bioplynovou stanici a využití odpadního tepla a lepší realizaci mléka. Vše se však bude odvíjet od ekonomiky hospodaření.

Je vaše hospodaření teoreticky udržitelné i bez dotací?

Buchta: Udržitelnost hospodaření bez dotací je velice těžká otázka. Pohledem ekonomy se dá říci, že podnik typu ZEAS Břežná, který hospodaří 1:1 na orné půdě a na trvalých travních porostech (TTP) je jeho provoz, s rozumnými výkupními cenami tržních plodin a mléka, udržitelný i bez dotací. Důležitá je dobrá cena mléka a rozumné náklady.

O tom nás také přesvědčil rok 2014.

Světlik: V současných podmínkách tržního hospodářství, kdy ceny klesly o 2,50 korun na litr mléka, je hospodaření v kladných číslech bez dotací neudržitelné. Když tomu přičteme následky sucha a způsobené výpadky, ty ekonomiku podniku s nízkou výkupní cenou ještě zhoršují.

Buchta: Konkrétně se dá říci, že při slušné ceně mléka 9 korun za litr a nákladech na 8,50 korun na litr je hospodaření rentabilní. Pokud však současnost ukazuje základní výkupní cenu mléka 6,30 korun na litr, je celá polemika bezpředmětná, ceny tržních plodin a mléka totiž zemědělec ovlivnit nemůže. Kdybych to vzal pohledem filozofa, je dotační politika tak, jak je v současné době nastavena, bohužel

nesmyslná. Dotace jsou finanční zdroje, které musí někdo zaplatit, v tomto případě daňoví poplatníci.

Na straně druhé, zemědělci platí státu daň z přidané hodnoty, daň z příjmů a další daně a tím se stávají distributory finančních prostředků. Zemědělec by měl mít za úkol vyrobit dostatečné množství kvalitních potravin a jako každý podnikatel s přiměřeným ziskem. Úkol politiky státu zase je zabezpečit obyvatelům dostatečné množství kvalitních potravin za přijatelné ceny. Osobně považuji za daleko lepší systém, kdy se budou dotovat potraviny nulovou nebo zápornou hodnotou daně z přidané hodnoty, která by měla přímý vliv na cenu potravin pro spotřebitele, než podporovat výrobu dotacemi přes zemědělce, kdy jsou následně

maloobchodem ceny zkreslovány. Příkladem je chování obchodních řetězců, kdy na české výrobky uplatňují marže až 100 procent a na výrobky zahraniční marže daleko nižší. V závěru tedy k této otázce se dá konstatovat, že ve smíšeném typu hospodaření, orná půda a TTP, lze za rozumných výkupních cen hospodařit i bez dotací. Dle mého názoru nelze však takto hospodařit v zemědělských podnicích, kde 100 procent užívají pouze TTP a celou výměrou spadají do LFA oblastí. Mimo funkce předsedy představenstva ZEAS Břežná pracuji jako zaměstnanec na postu ekonomy ve společnosti, která celou výměrou spadá do LFA oblastí a hospodaří jen na TTP. Tímto můžu posoudit ekonomiku hospodaření těchto dvou různých podniků a udělat srovnání.

Foto: archiv ZEAS Březná

Využili jste podpory diverzifikace činností zemědělských podniků za účelem získání nových zdrojů příjmů?

Světlík: Diverzifikaci jako takovou máme ve formě provozu bioplynové stanice a minimálně poskytujeme služby, jako je doprava, služby pro obce či pro jiné zemědělce.

Snažíte se maximálně využít dotační prostředky? Jaké projekty jste realizovali?

Světlík: Jak jsme již uvedli, bioplynová stanice byla postavena bez dotací, v té době ani žádné vlastně nebyly. V rámci zemědělské prvovýroby jsme využívali dotace z programu SAPARD, PRV 2007–2013, LEADER a PGRLF.

Hospodaříte ekologicky? Jaký má pro vás význam welfare v praxi?

Buchta: ZEAS nehospodaří v ekologii a ani jsme o tom neuvažovali. Ekologicky se však chováme.

Světlík: V rámci welfare jsme letos využili nabídky MZe a podali žádost o dotaci na welfare dojníc. Realizace těchto opatření welfare dle nás však nijak nepodpoří naší konkurenceschopnost. To, co nám bylo programem nabídnuto, jsme vlastně prováděli už několik let. Některé programy, které byly vyhlášeny v rámci welfare dojníc, jsme již naplňovali, jiné ne.

Buchta: Ve welfare tak, jak je nastaven pro další období, nespatřujeme zlepšení konkurenceschopnosti českého

zemědělství. Jednotlivé programy jsou administrativně hodně náročné a pro zvířata to nemá extrémní přínos.

Světlík: Konkrétně jsme tedy využili podestýlku, likvidaci hmyzu a evidenci zvířat. Ostatní nešlo využít technicky bez větší rekonstrukce stáje.

Jak vypadá váš běžný den na farmě?

Světlík: Pracovní den se odvíjí od ročního období, vždy však ráno navštívím veškeré provoz. V zimě je první živočišná výroba, stáje, bioplynová stanice a konzultace se zaměstnanci. Následuje rostlinná výroba a mechanizace, kde se řeší běžný provoz. V letním období

je to zase obráceně, začínám rostlinnou výrobou, organizací sklizně jako je senáž, obiloviny, kukuřice a následuje živočišná výroba, na závěr bioplynová stanice.

Buchta: Můj pracovní den je s ohledem na více pracovních pozic a funkcí poněkud košatější a bohužel je spíše zaměřen na ekonomické záležitosti než na pobyt na farmě jako takový. ●

Bez dotací by zemědělství přišlo o rozvoj

Foto: archiv Romana Zemanová

V Novém Městě pod Smrkem hospodaří již od 90. let rodina Zemanových na své ekologické farmě. Podle její zástupkyně Romany Zemanové se firma snaží rozvíjet a nabízet svým zákazníkům prvotřídní produkty v BIO kvalitě.

Jaký byl vznik vašeho hospodaření?

Naše malá rodinná farma vznikla v 90. letech po restitucích. Na základě dlouholetých zkušeností se jako ekologičtí zemědělci snažíme nabízet prvotřídní produkty v BIO kvalitě.

Jak vypadá vaše podnikání?

Farmaříme na 217 hektarech v LFA oblastech a chováme 170 kusů skotu.

Kolik lidí zaměstnáváte?

Zaměstnance máme tři. Všichni spadají do cílových skupin možných dotací. Dva jsou ve věku do 26 let a jeden naopak nad 55 let.

Spolupracujete se zemědělskými či jinými spolkovými organizacemi?

Místní akční skupinu Frýdlantsko jsme zakládali jako zemědělci z 50 procent, v součas-

nosti jsem předsedkyní MAS a zástupkyní Libereckých MAS v Národní síti Místních akčních skupin České republiky. Za NS MAS figuruji jako členka Monitorovacího výboru PRV a také působím v Antibyrokratické komisi MZe ČR. V regionu jsme již před vznikem MAS spolupracovali jak s obcemi, tak s dalšími subjekty. MAS je taková nadstavba v rámci spolupráce, která tu již byla. Dále jsme v Agrární komoře ČR a ve Svazu PRO-BIO.

Vyznáte se v systému SZP a PRV? Zpracováváte si žádosti sami, nebo využíváte pomoc odborníků?

Obyčejný sedlák tomu zásadně nemůže rozumět. Musím uznat, že ačkoliv jsem byla akreditovaná poradkyní, tak jsem stejně musela za radou k těm chytřejším. U nás v kraji jsou dva super poradci a za nimi chodíme. AZV je vždy dobrá. Poradí a pomůže se zpracováním.

Využíváte aktivně dotace? Jaké projekty jste realizovali a z jakých fondů?

V minulém období jsme využili snad všechny druhy dotací. V rámci PRV jsme žádali na rekonstrukci kravína. Přes program LEADER jsme získali dotaci na nákup stáda, fixační klece a manipulátoru. Dokončili jsme stavbu dojírny, rekonstrukci hnojné koncovky a nový separátor. Ve 22. kole jsme pořídili nový manipulátor a krmný vůz. Přes PGRLF jsme si pořídili traktor a lis. Jako členka výboru NS MAS a ABK mám větší přehled, proto jsme zřejmě úspěšnější v žádostech o dotace, zatím nám všechno vyšlo. Výběrová řízení jsme si však nechávali zpracovat, i když v posledním kole jsme si na to nakonec sami troufli. Ale nebylo to jednoduché, muselo se opravovat.

Je vaše hospodaření teoreticky udržitelné i bez dotací?

Hospodaření se dá udržet i bez dotací, ale okamžitě se ukončí jakýkoli jeho rozvoj. Veškeré dotace šly právě do něj. Začali jsme s 20 hektary a 20 dojnicemi, a s tím bychom také skončili. Mělo by to vliv i na zaměstnanost, protože bychom vše museli dělat sami.

Jak vypadá váš běžný den na farmě?

Ráno vstávám ve čtyři, jdu podojit krávy a poté se věnuji administrativě. S ohledem na moje funkce je však potřeba také jezdit do Prahy na jednání výboru NS MAS, ABK nebo na setkání různých organizací, které mě však vždycky obohatí o další zkušenosti. Proto to také člověk dělá. ●

Použité zkratky odborných označení a názvů organizací:

ABK – Antibyrokratická komise

BTP – bez tržní produkce

BTMP – bez tržní produkce mléka

ČMSZP – Českomoravský svaz zemědělských podnikatelů

ČSCHMS – Český svaz chovatelů masného skotu

KAZV – Krajská agentura pro zemědělství a venkov

KBTPM – krávy bez tržní produkce mléka

LEADER – program, který je určen k financování projektů místních subjektů ve venkovských oblastech

LFA – méně příznivé oblasti pro zemědělskou produkci

LPIS – systém evidence užívání půdy pro zemědělské dotace

MAS – místní akční skupina

MZe – ministerstvo zemědělství

NS MAS – Národní síť Místních akčních skupin

OAK – okresní agrární komora

PGRLF – Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond

PRV – Program rozvoje venkova

SHR – soukromě hospodařící rolník

SZIF – Státní zemědělský intervenční fond

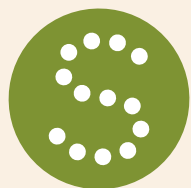
SZP – Společná zemědělská politika

TTP – trvale travní porost

VDJ – velká dobytčí jednotka

Obsah

2	František Winter / M A R W I N , v.o.s
4	Lubomír Burkoň / FARMERS spol. s r.o.
8	Přemysl Čech
10	Jan Gottvald / Kralický dvůr s. r. o.
12	Michal a Soňa Hrdličkovi
14	Martin Hutař / PRO-BIO, obchodní společnost s r.o.
16	Jaroslav Kratochvíl / Statek Kašperské Hory s. r. o.
19	Petr Kubal
20	Dušan Kresl
22	Bohumil a Luboš Kudlovi
24	Lukáš Drlík a Veronika Pejšová
26	Pavel Mrázek
28	Ing. Kamil Surovík / S A B A S společnost s ručením omezeným (spol. s r.o.)
31	Pavel Vinohradník
32	Miroslav Vráblík
34	Ing. Miroslav Buchta a Vladimír Světlík / ZEAS Březná a.s.
39	Romana Zemanová

ČMSZP

Českomoravský svaz
zemědělských podnikatelů

.....

FARMÁŘSKÉ LISTY

Zpravodaj

Českomoravského svazu zemědělských podnikatelů.

Farmářské listy

Vydává ČMSZP, Jankovcova 938/18a,
170 37 Praha 7

Rozhovory realizovala Mgr. Olga Špíková.
Editace a korektury: Bc. Barbora Haušková
Grafický návrh, sazba: poustr.cz

Kontakt:

Ing. Jan Novopacký
tel.: +420 227 010 354
mob.: +420 731 527 923
email: novopacky@cmszp.cz
web: cmszp.cz

V roce 2015 podpořeno dotací Ministerstva zemědělství ČR:
Realizace projektu Farmáři farmářům – možnosti, praxe a osvěta ve farmaření.